

PRZEGLĄD TURYSTYCZNY **KOCHAM WARMIĘ I MAZURY**

102/25 **LATO**

PAŁACE I DWORY WARMII I MAZUR

– *historia, styl i gościnność*

- / **ZWIEDZAJ CIEKAWIE,**
czyli bezpłatne spacery z przewodnikami
- / **DLA DUCHA I DLA CIAŁA,**
czyli propozycje nie tylko dla seniorów
- / **POSMAKUJ REGION**
Warmii i Mazur

POLSKA IZBA TURYSTYKI
ODDZIAŁ WARMIŃSKO-MAZURSKI

Warmińsko - Mazurska
Regionalna Organizacja Turystyczna

www.mazury.travel

KALENDARZ WYDARZEŃ

dostępny na

www.mazury.travel

Od redakcji / Spis treści

06

Fot. Mateusz Klimak

13

Fot. Grzegorz Januszewicz

42

Fot. www.gdajwota.pl

Warmia i Mazury to region, który nieustannie zachwyca różnorodnością i pięknem. To kraina jezior, lasów i malowniczych miasteczek, gdzie tradycja spotyka się z nowoczesnością, a natura zaprasza do aktywnego wypoczynku przez cały rok. W najnowszym wydaniu magazynu prezentujemy miejsca, które warto odwiedzić – zarówno te znane, jak i mniej oczywiste, pełne autentycznego uroku.

Znajdziecie tu propozycje wycieczek, aktywności sportowych, inspiracje kulinarne, opowieści o ludziach z pasją oraz praktyczne wskazówki na rodzinne czy szkolne wypadki. Warmia i Mazury to przestrzeń dla każdego: miłośników historii, aktywności, rodzin z dziećmi, grup szkolnych, seniorów, poszukiwaczy wyjątkowych smaków i ciszy. Odkrywajcie z nami ten niezwykły region – niech każda podróż będzie nową przygodą! Zapraszamy do lektury i wspólnego odkrywania Warmii i Mazur przez cały rok.

*Kamila Górecka-Kirwiś
redaktor naczelna*

Wydawcy:

Warmińsko-Mazurska Regionalna Organizacja Turystyczna
www.wmrot.org, www.mazury.travel

Polska Izba Turystyki Oddział Warmińsko-Mazurski
www.pit.olsztyn.pl

Rada redakcyjna:

Paweł Byliński – przewodniczący
Kamila Górecka-Kirwiś – redaktor naczelna
Justyna Szostek – sekretarz redakcji
Teksty: Rafał Śliwiak, Izabela Treutle, Marlena Rogowska

Opracowanie graficzne:

Gravite Design
Mateusz Obarek, Radosław Pazdriowski, Maciej Pokoński
ul. Witosza 11/38, 10-688 Olsztyn, tel. +48 89 612 51 52
e-mail: office@gravite.pl www.gravite.pl

Okladka fot.: Marcin Bujak

Partnerzy wydania:

Warmińsko - Mazurska
Regionalna Organizacja Turystyczna

04

DLA KAŻDEGO

Rowerem po Kolei, czyli płasko i prosto

05

**Muzeum Prus Górnych
w Morągu**

06

**Nowa atrakcja w Wilczym Szańcu –
platforma widokowa w sercu historii**

07

Z Mikołajem Kopernikiem na planszy

TEMAT NUMERU

08

**Śladami hołdu pruskiego
po Warmii i Mazurach**

10

**Zwiedzaj ciekawie, czyli bezpłatne
spacery z przewodnikami**

13

**Szlak Zamków Gotyckich – monumentalne
warownie w sercu północnej Polski**

16

Kwiaty z warmińskiego czepca

POLECAMY

18

**Dla ducha i dla ciała, czyli propozycje
nie tylko dla seniorów**

22

**Rodzinne podróże po Warmii i Mazurach –
hotele, atrakcje, szlak Krutyni**

28

**Warmia i Mazury – całoroczna
przygoda dla szkół**

32

Jubileusze które warto świętować

ATRAKCJE

36

**Pałace i dwory Warmii i Mazur
– historia, styl i gościnność**

KULINARIA

42

**Posmakuj region Warmii i Mazur –
smaki, które tworzą tożsamość**

50

AKTYWNIE

Miejsca Przyjazne Rowerzystom

52

**Kamperem po Warmii i Mazurach – wolność,
natura i przygoda na czterech kołach**

54

**Odkryj magię SUP na Mazurach
i Warmii**

56

Galopem przez Warmię i Mazury

Rowerem po Kolei,

czyli płasko i prosto

Wśród powstających na Warmii i Mazurach szlaków rowerowych są takie, którymi jeździ się szczególnie łatwo. To te wytyczone na torowiskach dawnych linii kolejowych. Ich zaletą są nie tylko łagodne zakręty, ale przede wszystkim brak stromych podjazdów. Dzięki temu bez trudu pokonają je mniej doświadczeni rowerzyści, dzieci czy osoby starsze.

Najnowsza ścieżka tego rodzaju, nazwana „Rowerem po Kolei”, połączyła Szczytno z Biskupcem (przez Dźwierzuty). Ma nawierzchnię bitumiczną i liczy ok. 42 km. Przy trasie wybudowano siedem miejsc obsługi rowerzystów, czyli stref wyposażonych w wiaty do odpoczynku, stojaki rowerowe, tablice informacyjne i kosze na śmieci. Jeden z MOR-ów (Zabrodzie) został wzbogacony o drewnianą wieżę z tarasem widokowym. Choć wszystko to ułatwia i uprzyjemnia jazdę, warto zachować czujność, ponieważ przed skrzyżowaniami ścieżki z lokalnymi drogami umieszczone są na niej metalowe słupki i barierki.

Do końcowych punktów ścieżki możemy dojechać pociągiem. Szczytno

ma bezpośrednie połączenia kolejowe z Olsztynem, Elkiem i Ostrołęką. Po dotarciu do Biskupca, jadąc drogami publicznymi (ok. 10 km), dotrzemy do stacji kolejowej w Czerwonce, leżącej na trasie Olsztyn–Elk. W Szczytnie przy punkcie startowym ścieżki (miejsce, gdzie ul. Piłsudskiego przechodzi w ul. Ostrołęcką) jest bezpłatny parking dla zmotoryzowanych. W Biskupcu trasa kończy się na grobli pomiędzy jeziorami Kraksy Małe i Kraksy.

W obu miastach są warte zwiedzenia zabytki, ekspozycje muzealne i inne atrakcje turystyczne. Również w Dźwierzutach znajdziemy kilka zabytkowych budowli. Wzdłuż ścieżki, niemal na całej jej długości, towarzyszą nam na przemian krajobrazy polne

i leśne. Jadąc, mijamy też zabudowania dawnych stacji kolejowych (Ochódno, Nowe Kiejkuty, Jabłonka, Olszewki Mazurskie, Dźwierzuty, Targowska Wola, Popowa Wola, Kobuły, Rudziska). W pobliżu większości z nich zlokalizowane są MOR-y. Inne MOR-y sąsiadują z terenami cennymi przyrodniczo. Za dawną stacją kolejową w Nowych Kiejkutach możemy zjechać ze ścieżki na drogę wiodącą nad jezioro Łęsk, nad którym rozciąga się rezerwat przyrody Kulka, który chroni roślinność stepową. MOR Popowa Wola sąsiaduje z rozległymi Łąkami Dymerskimi, mającymi status użytku ekologicznego. To bagienne tereny będące pozostałością po osuszonym pod koniec XIX w. jeziorze Dymier. Tutejsze trzcinowiska, podmokłe łąki i zarośla stanowią ostoję i tereny lęgowe licznych gatunków ptaków. W zachodniej części Łąk Dymerskich w czasie przelotów gromadzą się stada żurawi (liczące nawet 2500 osobników). Z kolei MOR Zabrodzie (ten z wieżą) zbudowano niedaleko ukrytego wśród lasów rezerwatu przyrody Zabrodzie. Ochroną objęto tu stanowiska brzozy niskiej i roślinność torfowiskową.

Jak więc widać, wycieczka rowerowa malowniczą trasą pomiędzy Szczytnem a Biskupcem zapewni nam możliwość zarówno obcowania z przyrodą, jak i poznawania dziedzictwa kulturowego pogranicza Mazur (Szczytno i Dźwierzuty) i Warmii (Biskupiec).

Oprac. Rafał Śliwiak

Muzeum Prus Górnych

w Morągu

Po kilku latach przygotowań i modernizacji, w marcu 2025 r. swoje podwoje dla zwiedzających otworzyło Muzeum Prus Górnych w Morągu. Placówka jest oddziałem Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie i wcześniej – od 1986 r. – działała pod nazwą Muzeum im. J. G. Herdera.

Ta pierwotna nazwa odnosiła się do urodzonego w Morągu niemieckiego filozofa kultury i pisarza, jednego z „klasyków weimarskich”. Jednak od początku działalności muzeum jego najważniejsze ekspozycje nie dotyczyły Herdera, ale prezentowały arcydzieła mistrzów siedemnastowiecznego holenderskiego malarstwa portretowego oraz wyposażenie pałaców i dworów miejscowej szlachty pruskiej. Nowa nazwa muzeum nawiązuje do historycznej nazwy regionu (Prusy Górne, Oberland), w granicach którego leży Morąg, a który stanowił zachodnią część krainy zamieszkiwanej dawniej przez plemiona Prusów. Od czasów podboju krzyżackiego przez sześć kolejnych wieków w regionie tym wykształciła się klasa szlachecka, która w swoich siedzibach gromadziła i eksponowała dzieła sztuki i cenne przedmioty użytkowe. Właśnie one stały się podstawą ekspozycji w Muzeum Prus Górnych,

które mieści się w pałacu Dohnów – morąskiej siedzibie jednego z najznamienitszych rodów tutejszej szlachty. Dorobek górnopruskich elit społecznych, których panowanie zakończyło wkroczenie Armii Czerwonej w 1945 r., został jednak zaprezentowany na szerszym tle dziejów tych ziem. Zakres tematyczny i chronologiczny ekspozycji sięga bowiem od czasów staropruskich po współczesne. Każda z wystaw zabiera nas w swoistą podróż w czasie, pomagając lepiej zrozumieć przeszłość tutejszych ziem, dzięki

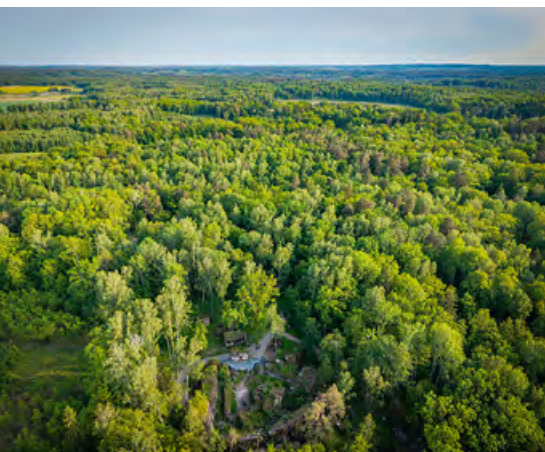
obcowaniu z unikatowymi dziełami sztuki, zabytkowymi przedmiotami, dokumentami i mapami.

W muzeum czekają na nas wystawy: „Krajobraz kulturowy Górnych Prus. Kurhany” (prehistoryczne pochówki będące świadectwem najstarszego osadnictwa); „Przestrzeń Morąga i okolic” (miasto i region jako ośrodek życia społecznego, kulturalnego i gospodarczego); „Historia pałacu Dohnów w Morągu” (jedna z najważniejszych rezydencji w dawnych Prusach Książęcych); „Luterańskie epitafia i portrety upamiętniające” (dzieła sztuki sakralnej ukazujące wpływ reformacji na lokalną kulturę); „Portret holenderski XVII wieku z galerii rodu zu Dohna” (obrazy zdobiące niegdyś rezydencje pruskiej szlachty); „Okrucy przeszłości. Pamiątki z pruskich dworów” (przedmioty codziennego użytku będące świadectwem stylu życia dawnych właścicieli ziemskich); „Z nie pamięci. Rzeźby Adolfo Wildta z kolekcji Franza Rosego z Dylewa” (rzeźby włoskiego modernisty, które wpisały się w historię regionu).

Bogata i zróżnicowana oferta muzeum została tak opracowana, aby zaciekać zarówno doświadczonych pasjonatów historii i dziedzictwa kulturowego, jak i osoby, które dopiero rozpoczynają swoją przygodę z poznawaniem przeszłości i odkrywaniem jej sekretów.

Oprac. Rafał Śliwiak

Nowa atrakcja w Wilczym Szańcu

– platforma widokowa w sercu historii

Wilczy Szaniec, dawna kwatera główna Adolfa Hitlera położona w samym sercu Mazur, we wsi Gierłoż (około 8 km na wschód od Kętrzyna), od lat przyciąga miłośników historii i tajemnic II wojny światowej. To miejsce, w którym zapadały decyzje mające wpływ na losy Europy, dziś jest jednym z najchętniej odwiedzanych punktów na mapie regionu. W ostatnich latach Wilczy Szaniec przeszedł prawdziwą metamorfozę – ścieżki edukacyjne, nowoczesne

ekspozycje i liczne udogodnienia dla turystów sprawiły, że historia nabrała tu nowego wymiaru. Najnowszą atrakcją kompleksu jest platforma widokowa, która już teraz budzi ogromne zainteresowanie odwiedzających.

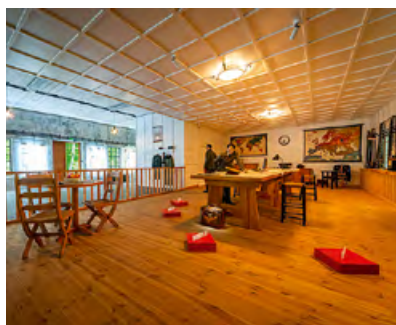
Platforma widokowa na schronie Hitlera

Nowa platforma widokowa powstała na jednym z najbardziej rozpoznawalnych obiektów Wilczego Szańca

– schronie nr 13, który należał do Adolfa Hitlera. To stąd, w samym centrum dawnej kwatery, można oglądać teren kompleksu z zupełnie innej perspektywy. Z wysokości platformy rozciąga się panorama na otaczające lasy i pozostałości bunkrów. Pozwala ona lepiej zrozumieć skalę i układ całego kompleksu Wilczego Szańca, a także docenić geniusz inżynierii i ogrom prac budowlanych prowadzonych w tym miejscu w latach 40. XX wieku.

Nowoczesność z szacunkiem dla historii

Budowa platformy widokowej jest elementem szeroko zakrojonej modernizacji Wilczego Szańca. Inwestycja została zaprojektowana tak, by nie naruszać historycznego charakteru kompleksu. Platforma powstała na istniejącym schronie, dzięki czemu nie ingeruje w zabytkową tkankę obiektu. Jej prześwitująca, ażurowa konstrukcja sprawia, że wtapia się ona w otoczenie.

Inne atrakcje Wilczego Szańca

Na gości czeka nie tylko zwiedzanie słynnych bunkrów i schronów, ale także szereg dodatkowych atrakcji. Jedną z nich są przejażdżki historycznymi pojazdami pancernymi, tzw. „Sztabowozami”. Na terenie kompleksu organizowane są również charakterystyczne sesje zdjęciowe w historycznej dioramie. Na miejscu działa Hotel Wilczy Szaniec, który oferuje komfortowe noclegi w wyjątkowej, historycznej scenerii. Dla miłośników turystyki kempingowej przygotowano ogrodzone pole namiotowe – czyste, zadbane, z podłączeniem prądu, nowoczesnymi sanitariatami, natryskami oraz miejscem na ognisko i grilla.

Więcej na stronie: www.wolfzszanze.pl

Oprac. Kamila Górecka-Kirwiel

Atrakcje w okolicy

Wilczy Szaniec to także świetny punkt startowy do odkrywania innych atrakcji regionu. W najbliższej okolicy warto odwiedzić:

- **OKH Mamerki** – dawną kwaterę Oberkommando der Wehrmacht (OKH), imponujący kompleks bunkrów z muzeum i wieżą widokową.
- **Śluza w Leśniewie Górnym** – niezwykły zabytek hydrotechniczny, obecnie także park linowy.
- **Muzeum Mazurskie w Owczarni** – miejsce, gdzie można poznać historię i kulturę dawnych mieszkańców Mazur.
- **Giżycko** – miasto z Twierdzą Boyen, słynnym ruchomym mostem i klimatycznym portem nad jeziorem Niegocin.
- **Reszel** – zamek biskupów warmińskich, malownicze stare miasto i kościół z wieżą widokową, z której rozpościera się panorama okolicy.
- **Święta Lipka** – słynne sanktuarium maryjne, znane z pięknych koncertów organowych i niezwykłej legendy.

Z Mikołajem Kopernikiem na planszy

Rodzinną grę planszową „Wędrówki z Mikołajem Kopernikiem” stanowi rozwinięcie i wzbogacenie treści zawartych w wydanej wcześniej komiksowej przewodniku historyczno-kulturowym pod takim samym tytułem. Sama gra też jest „komiksowa”, bo na jej planszy znalazły się kadry komiksu, a jej pionki zostały ozdobione portretami postaci w nim występujących. Gra ma walory zarówno rozrywkowe, jak i edukacyjne. Osoby uczestniczące w rozgrywce poznają atrakcje turystyczne na Szlaku Kopernikowskim w województwie warmińsko-mazurskim i dowiadują się, co słynny astronom robił w miastach, przez które ten szlak przebiega. Rozgrywka prowadzona jest równolegle na dwóch trasach: krajoznawczej i historycznej. Na trasie krajoznawczej pionki poruszają się w przestrzeni (właśnie po szlaku), natomiast na trasie historycznej – przemieszczają się zarówno w przestrzeni, jak i w... czasie.

Rozgrywka łączy elementy losowe (rzut kostką) ze strategicznymi, dzięki czemu każdy uczestnik może wygrać, niezależnie od wieku i posiadanej wiedzy. Wywołującym żywe emocje komponentem każdej rozgrywki jest też rywalizacja pomiędzy graczami, towarzysząca przemieszczaniu się pionków po obu trasach.

Gra w nowoczesny i interesujący sposób prezentuje atrakcje krajoznawcze i fakty historyczne, budząc zainteresowanie miejscami związanymi z Kopernikiem i zachęcając do ich odwiedzenia. Dla osób wędrujących po Szlaku Kopernikowskim może stać się oryginalną pamiątką turystyczną. Gra jest dostępna w punktach sprzedaży na szlaku, a także online (<http://ow-pruthenia.blogspot.com>).

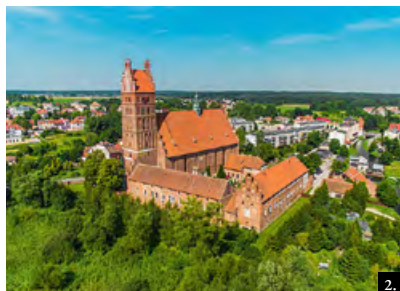
Oprac. i fot. Rafał Śliwiak

1.

Śladami hołdu pruskiego po Warmii i Mazurach

W bieżącym roku obchodzimy 500-lecie hołdu pruskiego, czyli złożenia hołdu lennego przez księcia Albrechta Hohenzollerna królowi Zygmuntowi Staremu. Zanim doszło do tego wydarzenia, które zamknęło epokę wojen polsko-krzyżackich, na terenach Warmii i Mazur rozegrały się dramatyczne wydarzenia, których śladami możemy dziś wędrować.

2.

3.

Ich geneza sięga daleko w przeszłość relacji polsko-krzyżackich, a w szczególności do wielkiej wojny, której kulminacją była bitwa pod Grunwaldem w 1410 r. Po klęsce pod Grunwaldem i wyniszczającej wojnie trzynastoletniej (1454–1466), zakończonej II pokojem toruńskim, Krzyżacy nie tylko zostali zmuszeni do oddania królowi Polski części ziem, którymi władali (Prusy Królewskie), ale i uznania jego lennego zwierzchnictwa nad pozostałą ich częścią (Prusy Zakonne). Trudno im było pogodzić się z tą sytuacją, dlatego przez kolejne kilkadziesiąt lat różnymi sposobami dążyli do rewanzu.

Sprzymierzywszy się w 1517 r. z wielkim księciem moskiewskim Wasylem III, wielki mistrz krzyżacki Albrecht Hohenzollern wysunął wobec Polski pretensje terytorialne, żądając zwrotu Prus Królewskich wraz z Warmią oraz odszkodowania za 50 lat „polskiej okupacji”. Strona polska odrzuciła te roszczenia, a w 1519 r. sejm stanów pruskich uchwalił rozpoczęcie wojny z zakonem krzyżackim, co potwierdził sejm walny w Toruniu.

Wojna trwała dwa lata, a jej koleje były zmienne. Zakończyła się w 1521 r. podpisaniem rozejmu na cztery lata. 8 kwietnia 1525 r. strony podpisały traktat krakowski, na mocy którego Prusy Książęce uległy sekularyzacji i stały się dziedzicznym lennem Królestwa Polskiego, władanym przez dynastię Hohenzollernów. Zostało to potwierdzone 10 kwietnia złożeniem hołdu lennego królowi Zygmuntowi Staremu przez księcia Albrechta na rynku w Krakowie.

Kopernik jako dyplomata i dowódca

Co ciekawe, swój czynny udział w ostatniej wojnie z zakonem krzyżackim miał najsłynniejszy mieszkaniec Warmii, światowej sławy astronom Mikołaj Kopernik (1473–1543). Od 1495 r. sprawował on funkcję kanonika warmińskiej kapituły katedralnej i pełnił różne urzędy z ramienia jej i biskupa

warmińskiego. Gdy 1 stycznia 1520 r. Krzyżacy pod wodzą Albrechta podstępem zdobyli Braniewo, biskup wysłał Kopernika wraz z kanonikiem Janem Scultetim w misję dyplomatyczną do wielkiego mistrza. Negocjacje z Albrechtem nie przyniosły pozytywnego skutku i posłowie musieli wracać z Braniewa przez ogarnięty wojną kraj. Pod koniec tego samego roku Kopernik jako administrator dóbr kapituły warmińskiej przygotowywał do obrony zamek w Olsztynie i samo miasto. 26 stycznia 1521 r. krzyżacki oddział dokonał próby szturm na mury miejskie Olsztyna, która zakończyła się niepowodzeniem. W Braniewie z zamku, w którym Kopernik negocjował z wielkim mistrzem, zachowała się tylko wieża bramna. Obecnie wieża służy celom turystycznym: jest siedzibą sezonowego punktu informacji turystycznej, a na jej szczycie znajduje się taras widokowy. W pobliżu wieży wznosi się masywna bryła gotyckiego kościoła św. Katarzyny Aleksandryjskiej, który został odbudowany po wojennych i powojennych zniszczeniach.

Olsztyński zamek kapituły warmińskiej, broniony przez Kopernika, zachował się do naszych czasów, choć w nieco zmienionym kształcie. Obecnie jest siedzibą Muzeum Warmii i Mazur, którego ekspozycje prezentują dzieje i dziedzictwo kulturowe regionu. Czasy Kopernika (i wcześniejsze) pamiętają w mieście również m.in.: kościół św. Jakuba Apostoła, Stary Ratusz na dawnym rynku oraz Wysoka Brama,

stanowiąca element dawnych fortyfikacji miejskich. Działania wojenne przeczały się przez Warmię i okoliczne ziemie przez długie miesiące, dotykając także innych miejscowości.

Pasłęk i Dobre Miasto

Pasłęk wojska polskie oblegały od początku 1520 r., odnosząc 18 stycznia zwycięstwo w polu nad zastępami krzyżackimi. Jednak miasto zdobyły dopiero 29 kwietnia, po sprowadzeniu dział oblężniczych z Krakowa. Starówka w Pasłęku do dzisiaj jest otoczona średniowiecznym murem o wysokości ok. 8 metrów i długości ok. 1200 m (to jeden z najdłuższych dawnych murów w Polsce). W ciągu murów zachowały się dwie bramy: Młyńska i Kamienna. Inne gotyckie zabytki Pasłęka, pamiętające czasy ostatniej wojny z zakonem, to kościół św. Bartłomieja i ratusz. Zamek, kilkakrotnie niszczone, odbudowywany i przebudowywany, stracił pierwotny kształt, ale nadal imponuje swoją bryłą (obecnie mieści m.in. bibliotekę, Izbę Historyczną i salę kinową).

Dobre Miasto, po zaciętej polskiej obronie, oddziały krzyżackie zdobyły 15 listopada 1520 r., w odwecie dokonując rzezi obrońców i mieszkańców. Nad miastem do dzisiaj góruje gotycki kościół Najświętszego Zbawiciela i Wszystkich Świętych, druga co do wielkości świątynia Warmii. Wraz z przyległymi budynkami kolegiackimi

pełnił on funkcję warowni stanowiącej ostatni bastion obrony. Pozostałościami średniowiecznych fortyfikacji, które szturmowali Krzyżacy, są fragmenty murów miejskich i Baszta Bociania, w której obecnie mieści się ekspozycja historyczna. W kilku pobliskich kamienicach utworzono Skansen Miejski, w którym odtworzono warsztaty rzemieślnicze z początku XX w.

Orneta i Jeziorany

Pod murami Ornety wojska krzyżackie stanęły dzień po zdobyciu Dobrego Miasta. W trakcie oblężenia Krzyżacy zmienili koryto Drwęcy Warmińskiej przepływającej przez miasto, aby złamać ducha obrońców. Orneta poddała się 23 listopada pod warunkiem zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom i obrońcom. Do gotyckich budowli pamiętających te czasy należą ratusz (w jego wieżycie wisi najstarszy na Warmii dzwon, a w jego piwnicach urządzono ekspozycję historyczną) oraz kościół św. Jana Chrzciciela i św. Jana Ewangelisty. Zachowały się również pozostałości murów obronnych i piwnice rozebranego zamku, na których w XIX w. zbudowano szkołę. Pod koniec 1520 r. wojska krzyżackie, przystępując do kolejnego etapu wojny, wyruszyły z Braniewa, i przemieszczając się na południe spaliły miasto Jeziorany. Tutejszy zamek biskupi obronił się przed szturmem. Do dzisiaj z zamku przetrwały tylko piwnice, grube mury obwodowe przyziemia jednego skrzydła oraz fragmenty baszty narożnej. Na zamkowych piwnicach wzniesiono budynek urzędu miasta. Innym zabytkiem pamiętającym czasy ostatniej wojny z zakonem jest gotycki kościół św. Bartłomieja. Co ciekawe, nieco później (bo 3 sierpnia 1538 r.) Jeziorany odwiedził Mikołaj Kopernik, objeżdżając włości wraz z nowym biskupem warmińskim Janem Dantyskiem (w kolejnych dniach zawitali też do Dobrego Miasta, Ornety i Braniewa).

Oprac. Rafał Śliwiak

Zwiedzaj ciekawie, czyli bezpłatne spacery z przewodnikami

*Lato na Warmii i Mazurach to wyjątkowa okazja,
by odkrywać miasta regionu w zupełnie nowy sposób
– podczas bezpłatnych spacerów z przewodnikami.*

To propozycja dla tych, którzy chcą spojrzeć na znane miejsca świeżym okiem, poznać ich sekrety, usłyszeć nieoczywiste historie i zanurzyć się w niezwykłej atmosferze mazurskich i warmińskich miasteczek. Spacerzy prowadzą doświadczeni przewodnicy, historycy, pasjonaci i lokalni miłośnicy regionu, którzy zarażają entuzjazmem i potrafią wydobyć z miejscich zaułków najciekawsze opowieści. Wycieczki mają różnorodny, tematyczny charakter – dotyczą historii, architektury, przyrody, legend czy lokalnych osobliwości. Nie wymagają wcześniej-

szych zapisów: wystarczy pojawić się w wyznaczonym miejscu zbiórki i pozwolić się poprowadzić przez miasto, słuchając opowieści, które na długo zostają w pamięci. To świetny sposób na aktywne zwiedzanie, poznawanie nowych ludzi i odkrywanie miejsc, które często umykają podczas indywidualnych wycieczek.

Ostróda

W Ostródzie spacer z przewodnikiem odbywają się w każdą sobotę od lipca aż do połowy października. Uczestnicy

spotykają się na dziedzińcu zamku o godzinie 10:00 oraz 15:00 lub 17:00. Każdy spacer trwa około 2,5 godziny i pozwala spojrzeć na miasto z zupełnie innej perspektywy. Tematyka wycieczek jest bardzo różnorodna – od tajemnic ostródzkich jezior, przez ślady działalności lądolodu, aż po opowieści o lokalnym smoku, magicznych kasztanowcach czy wyjątkowych dębach. Nie brakuje też tras poświęconych historii kolei i kanału, opowieściom o znanych i mniej znanych mieszkańcach miasta, a także spacerów śladami dawnej medycyny czy miłosnych historii Ostródy. Zwiedzanie obejmuje wejście do muzeum na zamku oraz na wieżę widokową w Kościele Metodystycznym. W miesiącach letnich (czerwiec-sierpień) zapewniony jest także tłumacz języka migowego, co czyni ofertę jeszcze bardziej dostępną. Każdy spacer to nie tylko solidna porcja wiedzy, ale i okazja do zadawania pytań oraz rozmów z przewodnikiem-pasjonatem.

Ława

W Ławie bezpłatne spacery z przewodnikiem organizowane są w każdą sobotę wakacji. Start o godzinie 12:00 spod Informacji Turystycznej przy Ratuszu. Tematyka wycieczek zmienia się co tydzień – od rycerskich opowieści, przez tajemnice Jeziora Silm, aż po poszukiwanie zatopionego pałacu i odkrywanie architektonicznych ciekawostek miasta. Nie brakuje też spacerów śladami pruskiego boga wód i jezior Potrimpsa oraz tras poświęconych historii miasta od czasów Deutsch-Eylau do współczesnej Ławy.

Każdy spacer to około 2,5 godziny przechadzki z przewodnikiem, który nie tylko opowiada, ale także zachęca do aktywnego udziału i zadawania pytań. To doskonała okazja, by poznać Ławę od zupełnie innej strony, odkryć jej mniej znane zakątki i poczuć klimat miasta.

Olsztyn

Olsztyńskie spacery z przewodnikiem odbywają się w każdą sobotę wakacji, a miejscem zbiórki jest Wysoka Brama. Start o godzinie 15:30. Podczas wycieczki uczestnicy zobaczą Targ Rybny, zamek kapituły warmińskiej (z zewnątrz), pomniki Mikołaja Kopernika, rynek Starego Miasta, katedrę oraz Centrum Techniki i Rozwoju Regionu „Muzeum Nowoczesności” mieszczące się w zrewitalizowanym Tartaku Raphaelsohnów. Zwiedzanie muzeum dostępne po wykupieniu biletu.

Spacer trwa około dwóch godzin i pozwala nie tylko poznać historię miasta, ale także poczuć jego współczesny rytm. Przewodnicy z pasją opowiadają o Olsztynie, pokazując zarówno zabytki, jak i mniej oczywiste miejsca, które warto odwiedzić podczas pobytu w stolicy regionu.

Giżycko

W Giżycku bezpłatne spacery odbywają się w lipcu i sierpniu, dwa razy

w tygodniu – we wtorki i czwartki. Miejscem zbiórki jest most obrotowy od strony zamku, a wycieczki startują o godzinie 11:00 i 15:00. We wtorki przed południem przewodnicy zapraszają na zwiedzanie miasta, a po południu – na wyprawę do Twierdzy Boyen. W czwartki kolejność jest odwrotna: rano zwiedzanie Twierdzy, po południu – miasta.

Podczas spacerów uczestnicy poznają najważniejsze atrakcje Giżycka, takie jak Most Obrotowy nad Kanałem Łuczańskim, Zamek Krzyżacki, Wieżę Ciśnień, Twierdzę Boyen, a także Giżyckie Archiwum Cyfrowe i inne ciekawe miejsca. Przewodnicy dzielą się nie tylko faktami, ale i lokalnymi anegdotami, dzięki czemu zwiedzanie nabiera wyjątkowego charakteru.

Elbląg

W Elblągu spacery z przewodnikiem odbywają się w każdą sobotę lipca i sierpnia. Szczegółowe informacje dotyczące tras i godzin zbiórek publikowane są na bieżąco na fan page Polskiego Towarzystwa Turystyczno – Krajoznawczego w Elblągu. To świetna okazja, by poznać historię miasta, posłuchać ciekawostek o jego mieszkańcach i odkryć miejsca, które nie zawsze są dostępne podczas indywidualnego zwiedzania.

Gietrzwałd, Lidzbark Warmiński i Arboretum w Kudypach

Warto również wspomnieć o innych miejscowościach regionu, które przygotowały letnią ofertę spacerów z przewodnikami. W Gietrzwałdzie w środy oraz piątki od godz. 12:00 do 18:00 można bezpłatnie zwiedzać Izbę Muzealną w Gietrzwałdzie, a w czwartki w godzinach 16:00–19:00 uczestniczyć w warsztatach pod deskalami – malowidłami Arkadiusza Andrejkowa, które stały się lokalną atrakcją.

W Lidzbarku Warmińskim spacer organizowane są w piątki o godzinie

12:00, a miejscem zbiórki jest Oranżeria Kultury. Trasa prowadzi przez historyczne centrum miasta, pozwalając zobaczyć najważniejsze budynki, mury i miejskie umocnienia. Narracja przewodnika wzbogacona jest o archiwalne zdjęcia i rysunki, dzięki czemu można porównać wygląd Lidzbarka dawniej i dziś. Zapisy są przyjmowane pod numerem telefonu: 517 262 146.

W każdy piątek można także dołączyć do spaceru z przewodnikiem po Leśnym Arboretum Warmii i Mazur w Kudypach. Uczestnicy muszą samodzielnie zakupić bilet wstępu, ale wycieczka z przewodnikiem pozwala lepiej poznać bogactwo lokalnej flory i fauny oraz odkryć ciekawostki przyrodnicze tego wyjątkowego miejsca.

Dlaczego warto?

Bezpłatne spacery z przewodnikami to nie tylko okazja do zdobycia wiedzy, ale także do przeżycia inspirującej przygody. Pozwalają spojrzeć na miasta regionu z zupełnie innej strony, odkryć ich wielowarstwową historię i poczuć lokalny klimat. To także doskonała propozycja na aktywne spędzenie czasu dla rodzin, par, grup przyjaciół czy osób podróżujących solo. Wystarczy przyjść na miejsce zbiórki i dać się porwać opowieściom przewodnika – reszta to już niezapomniana przygoda.

Odkrywaj Warmię i Mazury w rytmie spacerów z przewodnikiem – region pełen historii, tajemnic i niezwykłych miejsc czeka na Ciebie!

»

Zapraszamy do zapoznania się z ofertą wybranych miast z naszego regionu.

Ostróda

Miejsce zbiórki: każda sobota od lipca do połowy października – Dziedziniec zamku w Ostródzie
g. 10:00 i 15:00 lub 17:00

Harmonogram:

- **5.07.2025** – Woda jest najważniejsza
- **12.07.2025** – Co w Ostródzie zostawił ładólód?
- **19.07.2025** – Na tropach ostródzkiego smoka
- **26.07.2025** – Na tropach ostródzkiego smoka
- **02.08.2025** – Magiczne kasztanowce
- **09.08.2025** – Wyjątkowa trasa dębowa
- **16.08.2025** – Czy lipca i „lipa” to to samo?
- **23.08.2025** – Woda jest najważniejsza
- **30.08.2025** – Co w Ostródzie zostawił ładólód?
- **06.09.2025** – Ostróda na przestrzeni wieków
- **13.09.2025** – Miłosne historie Ostródy
- **20.09.2025** – Ostróda – kolej i kanał
- **27.09.2025** – Na styku kultur i religii
- **04.10.2025** – Śladami ostródzkiej medycyny
- **11.10.2025** – Ostródzianie znani i nieznani

Więcej informacji:

www.facebook.com/przewodnicypomazurach

Łława

Miejsce zbiórki: każda sobota wakacji – Informacja Turystyczna przy Ratuszu, godz. 12:00

Harmonogram:

- **28.06.2025** – Rycerskie opowieści
 - **5.07.2025** – Tajemnice Jeziora Silm
 - **12.07.2025** – W poszukiwaniu zatopionego pałacu – ciekawostki architektoniczne Łławy
 - **19.07.2025** – Śladami Potrimpsa – pruskiego boga wód i jezior
 - **26.07.2025** – Z Deutsch-Eylau do Łławy
 - **02.08.2025** – Rycerskie opowieści
 - **09.08.2025** – Tajemnice Jeziora Silm
 - **16.08.2025** – W poszukiwaniu zatopionego pałacu – ciekawostki architektoniczne Łławy
 - **23.08.2025** – Śladami Potrimpsa – pruskiego boga wód i jezior
 - **30.08.2025** – Z Deutsch-Eylau do Łławy
- Każdy spacer trwa ok 2,5h.

Więcej informacji: www.facebook.com/itilawa
oraz www.facebook.com/przewodnicypomazurach

Zapraszamy do inspirującego zwiedzania regionu!

Olsztyn

Miejsce zbiórki: każda sobota wakacji, Wysoka Brama, godz. 15:30

Harmonogram:

Podczas dwugodzinnej wycieczki uczestnicy zobaczą Targ Rybny, zamek kapituły warmińskiej (z zewnątrz), pomniki Mikołaja Kopernika, rynek Starego Miasta, katedrę oraz Centrum Techniki i Rozwoju Regionu „Muzeum Nowoczesności” mieszczące się w zrewitalizowanym Tarku Raphaelsohnów. Zwiedzanie muzeum dostępne po wykupieniu biletu.

Więcej informacji: www.visit.olsztyn.eu

Giżycko

Miejsce zbiórki: Most obrotowy od strony Zamku
g. 11:00 i 15:00

Spacery odbywają się w lipcu i sierpniu według

harmonogramu:

Wtorki:

- **11:00–13:00** – Zwiedzanie miasta
- **15:00–17:00** – Zwiedzanie Twierdzy Boyen

Czwartki:

- **11:00–13:00** – Zwiedzanie Twierdzy Boyen
- **15:00–17:00** – Zwiedzanie miasta

Wszystkie wycieczki odbywają się pieszo. Przewodnicy opowiadają o najważniejszych atrakcjach Giżycka tj. Most Obrotowy nad Kanałem Łuczańskim, Zamek Krzyżacki, Wieża Ciśnień, Twierdza Boyen, Giżyckim Archiwum Cyfrowym i innych miejscach.

Więcej informacji: www.lotmazury.pl

Elbląg

Miejsca zbiórki oraz godziny będą różne – więcej informacji: www.facebook.com/PTTKElblag

Harmonogram:

- **5.07.2025** – Stacja Meteorologiczna Elbląg – Milejewo
- **12.07.2025** – Tajemnice Elbląga cz.1
- **19.07.2025** – Szpital Św. Ducha. Wystawa Dawnej Książki i Prasy “Elkamera”
- **26.06.2025** – Kolorowa Bażantarnia
- **2.08.2025** – Rejs Elbląg – Buczyniec (odpłatne zapisy w biurze PTTK Elbląg, tel. 55 641 12 96)
- **9.08.2025** – Rejs Elbląg – Krynica Morska (odpłatne zapisy w biurze PTTK Elbląg, tel. 55 641 12 96)
- **16.08.2025** – Tajemnice Elbląga cz. 2
- **23.08.2025** – Między Sądem i Aresztem (na zapisy, w biurze PTTK Elbląg, tel. 55 641 12 96)
- **30.08.2025** – Kościół pw. bł. Doroty z Mątów

Oprac. Justyna Szostek

Szlak Zamków Gotyckich

monumentalne warownie w sercu północnej Polski

Szlak Zamków Gotyckich to jedna z najbardziej fascynujących tras turystycznych północnej Polski. Obejmuje kilkanaście imponujących zamków, które przez wieki były świadkami burzliwych dziejów regionu, walk rycerskich, intryg politycznych i codziennego życia dawnych mieszkańców.

Współcześnie to nie tylko zabytki, ale także tętniące życiem centra kultury. W ich murach odbywają się koncerty muzyki dawnej, turnieje rycerskie, jarmarki i festyny. Wiele zamków oferuje noclegi w historycznych wnętrzach, a także wycieczki z przewodnikiem, warsztaty i lekcje muzealne dla dzieci i młodzieży.

Lidzbark Warmiński

– perła gotyku i siedziba biskupów

Jednym z najcenniejszych zabytków na szlaku jest Zamek Biskupi w Lidzbarku Warmińskim, w którym można podziwiać zbrojownię, kolekcje malarstwa, zabytkowe meble i wiele innych skarbów. To tu rezydowali słynni biskupi,

Giżycko – zamek na wyspie i most obrotowy

Zamek w Giżycku to kolejny przykład krzyżackiej architektury, choć jego historia jest wyjątkowo burzliwa. Wzniesiony w XIV wieku, wielokrotnie niszczone i odbudowywany, dziś mieści się na Wyspie Giżyckiej nad kanałem Łuczańskim. W murach zamku znajduje się Hotel St. Bruno****, łączący średniowieczny klimat z nowoczesnym komfortem.

www.hotelstbruno.pl

tacy jak Ignacy Krasicki, kardynał Stanisław Hozjusz czy sam Mikołaj Kopernik. Zamek zachwyca monumentalną bryłą, doskonale zachowanymi wnętrzami i malowniczym położeniem u ujścia Symsarny do Łyny. Na przedzamczu natomiast mieści się luksusowy Hotel Krasicki****.

www.lidzbark.muzeum.olsztyn.pl
www.hotelkrasicki.pl

Kętrzyn – krzyżacka forteca pełna tajemnic

Zamek krzyżacki w Kętrzynie to kolejny ważny punkt na mapie szlaku. Wzniesiony w drugiej połowie XIV wieku, był wiele razy przebudowywany i niszczone, by ostatecznie odzyskać swój gotycki charakter po odbudowie w latach 60. XX wieku. Dziś mieści się tu Biblioteka Miejska i Muzeum im. Wojciecha Kętrzyńskiego, gdzie można zobaczyć kolekcje

obrazów, rzeźb oraz zabytkowych mebli, a także nabyć regionalne wyroby i rękodzieło.

www.muzeum.ketrzyn.pl

Ryn – zamek z legendą i hotelowym rozmachem

Zamek w Rynie to potężna warownia zbudowana przez Krzyżaków pod koniec XIV wieku na miejscu dawnego grodu Galindów. Przez stulecia pełnił różne funkcje – od siedziby komtura, przez rezydencję myśliwską, aż po więzienie i magazyny. Po licznych przebudowach, dziś jest siedzibą luksusowego Hotelu Zamek Ryn****, w którym można poczuć się jak dawny rycerz lub dama dworu. W sezonie letnim zamek udostępnia swoje wnętrza zwiedzającym, oferując niezapomniane wrażenia.

www.zamekrzyn.pl

Olsztyn – zamek Kapituły Warmińskiej i ślady Kopernika

W sercu Olsztyna znajduje się Zamek Kapituły Warmińskiej, którego najbardziej znanym administratorem był Mikołaj Kopernik. Zbudowany w połowie XIV wieku, z czasem rozbudowywany i przekształcany, dziś mieści Muzeum Warmii i Mazur. To tutaj można zobaczyć unikatową tablicę astronomiczną wykonaną przez Kopernika, a także bogate zbiory archeologiczne, historyczne i artystyczne związane z regionem.

www.muzeum.olsztyn.pl

Działdowo – krzyżacka warownia na pograniczu

Zamek w Działdowie wzniesiony został przez Krzyżaków w XIV wieku i przez wieki pełnił funkcje obronne

Ostróda – zamek w sercu miasta i muzealne skarby

Zamek w Ostródzie, pierwotnie drewniany, został w XIV wieku przebudowany na murowaną warownię przez komtura Güntera von Hohensteina. Położony w centrum miasta w pobliżu jeziora Drwęckiego i rzeki Drwęcy, przez wieki pełnił funkcje obronne i administracyjne. Po zniszczeniach wojennych został odbudowany i dziś mieści muzeum oraz bibliotekę, prezentując bogactwo historii regionu.

www.muzeumwostrodzie.pl

Zamki gotyckie Pomorza

Szlak Zamków Gotyckich nie kończy się na Warmii i Mazurach – równie fascynujące warownie czekają na Pomorzu. Najsłynniejszym z nich jest oczywiście Zamek Krzyżacki w Malborku – największa ceglana twierdza średniowiecznej Europy i niekwestionowana perła gotyckiej architektury od 1997 r. na Liście Światowego Dziedzictwa UNESCO. Ten ogromny kompleks, składający się z Zamku Niskiego, Średniego i Wysokiego, zajmuje ponad 21 hektarów i otoczony jest murami o długości ponad 5 km. Malbork to miejsce, gdzie historia żyje na każdym kroku – podczas zwiedzania można podziwiać m.in. Pałac Wielkich Mistrzów, kaplicę św. Anny

oraz arcydzieło gotyckiej architektury – kościół Najświętszej Marii Panny. Poza standardowymi wycieczkami oferowane są tu także nocne zwiedzania, które pozwalają poczuć wyjątkową atmosferę średniowiecznej twierdzy.

Kolejnym niezwykłym zamkiem na Pomorzu jest zamek kapituły pomezańskiej w Kwidzynie – unikatowy ze względu na połączenie w jedną całość architektoniczną zamku i katedry – w sposób nigdzie indziej niespotykany. Gotycka bryła tworzy rzadko spotykany kompleks obronno-rezydencjalny, w którym kolejnym charakterystycznym elementem jest gdanisko – wieża ostatecznej obrony, pełniąca funkcję wieży sanitarno-higienicznej. Dla ruchu turystycznego udostępnione są trzy różne miejsca, mianowicie trasa po katedrze i krypcie wielkich mistrzów, wieża dzwonna z pięknym widokiem na Powiśle oraz zamek jako muzeum regionalne – z wystawami etnograficzną, artystyczną oraz przyrodniczą.

Na Pomorzu warto także odwiedzić zamek w Sztumie, który był siedzibą krzyżackich wójtów, letnią rezydencją wielkich mistrzów oraz zamek w Człuchowie – dawną twierdzę zakonną, dziś pełniącą funkcje muzealne i kulturalne. Warto wspomnieć także o zamku w Bytowie, który łączy gotycką architekturę z renesansowymi przebudowaniami i jest jednym z najważniejszych zabytków Pomorza Wschodniego.

Oprac. Kamila Górecka-Kirwiel

i administracyjne. Niegdyś był otoczony fosą i bagnami. Do dziś zachował się główny dom mieszkalny, fragmenty murów i wież. Po gruntownym remoncie mieści się tu Muzeum Pogranicza, prezentujące historię i kulturę regionu.

www.muzeum.dzialdowo.pl

Nidzica – strażnica państwa krzyżackiego

Twierdza w Nidzicy leżała na południu państwa krzyżackiego. Zbudowana pod koniec XIV wieku, wielokrotnie zmieniała właścicieli i była niszczona podczas wojen. Odbudowana w XX wieku, dziś jest siedzibą Muzeum Ziemi Nidzickiej, ośrodka kultury, galerii oraz hotelu i restauracji. Otoczona parkiem, zachęca do spacerów i odkrywania tajemnic dawnych wieków.

www.nok.nidzica.pl
www.zamek-nidzica.pl

Szlak Zamków Gotyckich – jak zwiedzać?

Szlak Zamków Gotyckich jest szlakiem samochodowym. Każdy z zamków ma swoją unikalną atmosferę i historię, dlatego warto zaplanować zwiedzanie tak, by móc zatrzymać się na dłużej w wybranych miejscach. Warto korzystać z aplikacji mobilnych i przewodników, które ułatwiają planowanie trasy i dostarczają ciekawostek o odwiedzanych obiektach. Odkryj Szlak Zamków Gotyckich i pozwól się oczarować ich niezwykłej atmosferze!

Więcej na stronie:
www.zamkigotyckie.org.pl

Kwiaty

z warmińskiego czepca

Kreowanie wizerunku obszaru turystycznego to długotrwały proces budowania i utrwalania w świadomości turystów pozytywnych skojarzeń, które powinny być na tyle unikatowe, żeby wyróżnić ten obszar spośród innych i pokazać jego specyficzny charakter. Dziedzictwo kulturowe jest z pewnością jednym z takich unikatowych elementów, mogących tworzyć solidną podstawę do kreowania wizerunku Warmii i Mazur.

Wizerunek to w pierwszej linii cały system identyfikacji wizualnej. W przypadku regionu turystycznego to: herb, logo kampanii promocyjnych, kolorystyka oraz oznakowanie budynków, czy wreszcie aranżacja stanowisk na targach branżowych i wyposażenie punktów informacji turystycznej. Podczas tworzenia wzorców spójnej tożsamości wizualnej warto odwołać się do elementów kultury tradycyjnej i jej wzornictwa. Niestety, jest ono często kojarzone ze swoistym konserwowaniem przeszłości i utożsamiane z czynnikiem hamującym rozwój. A to błędne myślenie, czego dowodem jest chociażby twórczość polskiej artystki – NeSpoon dekorującej wzorami koronek budynki na wszystkich kontynentach świata. Udowadnia ona tym samym, że wykorzystanie niepowtarzalnych elementów dziedzictwa niematerialnego może wpłynąć na zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu, kreować przystępny, odwołujący się do uniwersalnych wartości i jednocześnie intrygujący i szanujący tradycję wizerunek miejsca.

W naszym regionie szczególnie cenną kopalnią inspiracji może stać się wzornictwo czepca warmińskiego. Tworząc te pracochłonne, haftowane wzory, swoiste dzieła sztuki, inspirowano się bogatą symboliką biblijną

1.

1. Tancerka ZTL Peła Warmii / fot. Klaudia Majek

i silnie obecną w kulturze ludowej symboliką roślinną. Odnajdziemy tam na przykład: Mirt zwyczajny (*Myrtus communis*) – symbol dziewiczej urody; owoc Granatu (*Punica granatum*) – symbol płodności i nowego życia czy warmińskie „NOLIKI” czyli Goździki (*Dianthus*) – niewinność i miłość. Warto też dodać, że czepiec warmiński oraz warmińska gwara są jedynymi elementami z naszego regionu wpisanymi na listę niematerialnego dziedzictwa i objęte ochroną zgodną z Konwencją UNESCO podpisaną w Paryżu w 2003 roku.

Wzory czepcowe można wykorzystać w różnorodny sposób i przy użyciu różnorodnych technik. Na warsztatach realizowanych w ramach działań popularyzujących i promujących dziedzictwo Warmii uczestnicy szyją etui do telefonów, malują kubki i bombki choinkowe, ozdabiają bawełniane torby i przedmioty użytku codziennego. Zainteresowanie turystów dziedzictwem niematerialnym skupia się w znacznej mierze wokół jego materialnych przejawów. Z podróży chętnie zabieramy różne drobiazgi, które kojarzą nam się z danym miejscem.

Jeśli jeszcze samodzielnie możemy je wykonać i ozdobić, będą stanowić najcenniejszą pamiątkę z podróży. Oprócz pamiątek czy drobnych materiałów reklamowych, czepcowe wzory mogą zdobić przystanki autobusowe (przykład Gryźliny k. Olsztyna) oraz budynki użyteczności publicznej. Motywy kwiatowe łatwo przetransferować na biżuterię, odzież, filcowe i skórzane torby czy ozdobne, haftowane chusty, które mogą stać się niepowtarzalną ozdobą każdej kobiety. Mężczyznom można zaproponować spinki do mankietów, krawaty czy drobne elementy umieszczane na przykład na etui do urządzeń elektronicznych. Wzory mogą też zdobić etykiety regionalnych produktów sprzedawanych przez lokalnych producentów żywności. Motywy warmińskie mogą być także inspiracją do tworzenia materiałów promocyjnych czy wydarzeń kulturalnych (przykład plakatów Stowarzyszenia „Warmia Cultura”)

Gdzie szukać tych inspiracji? To proste. Od kilku lat dostępna jest w formie elektronicznej publikacja pt. „Czepce warmińskie. Inwentaryzacja i dokumentacja dziedzictwa niematerialnego Warmii”.^{*} Oprócz informacji o samym nakryciu głowy, jego historii, technikach wykonania, jest tam zawarty także zbiór szablonów i wzorów znajdujących się na denkach czepców. Czytelnicy dowiedzą się także więcej o symbolice wzorów i zobaczą kilka przykładów możliwości ich wykorzystywania. Odwołanie się do tradycyjnego wzornictwa to niewątpliwa korzyść pokazująca region jako wyjątkowe miejsce pamiętające o swoich korzeniach. Przyciąga odbiorcę, budzi jego ciekawość, a mieszkańcom pozwala budować swoją własną tożsamość w miejscu szanującym i rozumiejącym własne dziedzictwo.

Oprac. Izabela Treutle

^{*} Publikację, we współpracy z depozytariuszkami umiejętności wytwórstwa czepca warmińskiego i Stowarzyszeniem Warmia Cultura, opracowała Izabela Treutle, która przygotowała wniosek o wpisanie tej umiejętności na Krajową Listę Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego. Publikacja dostępna jest na stronie Lidzbarskiego Domu Kultury (www.lidzbarskidomkultury.pl) w zakładce PROJEKTY/DZIEDZICTWO NIEMATERIALNE WARMII.

Dla ducha i dla ciała, czyli propozycje nie tylko dla seniorów

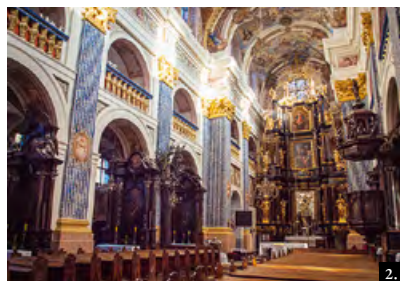
Osoby, które zakończą pracę zawodową i dysponują większą ilością czasu, coraz częściej przeznaczają go na podróżowanie, poznawanie nowych miejsc i doświadczanie nowych przeżyć. Warmia i Mazury oferują im wiele możliwości w tym względzie, szczególnie w sferach duchowej i zdrowotnej.

Sanktuaria, których w regionie najczęściej znajdziemy na Warmii, odwiedzają zarówno pielgrzymi, jak i turyści. Ci pierwsi łączą zwiedzanie z praktykami religijnymi, dla drugich sanktuaria są atrakcjami turystycznymi, ze względu na zabytki architektury, zbiory muzealne, historię i tradycje z nimi związane. Niezależnie od motywacji, które kierują przedstawicielami obu grup, dla każdego z nich pobyt w sanktuarium może stać się ważnym przeżyciem duchowym i estetycznym. Przez ponad 500 lat Warmia funkcjonowała jako autonomiczny organizm państwowy, w którym władzę świecką sprawowały organy kościelne: biskup i kapituła katedralna. Stąd przy nazwie krainy pojawił się wówczas przydomek „święta”. Nad warmińskimi miastami i wsiami górują wieże kościołów, najczęściej wznoszonych z czerwonej cegły, zaś przy drogach rozsiane są kapliczki (zachowało się ich ponad 1300). Aby ułatwić poznawanie warmińskich

sanktuariów, powołano do życia Szlak Świętej Warmii. Nie ma on wytyczonego przebiegu, więc trasy pomiędzy jego punktami można wyznaczać samodzielnie.

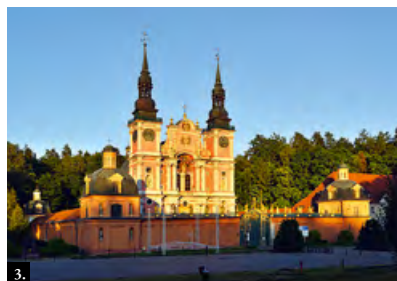
Gietrzwałd, Święta Lipka i nie tylko

Dwa z tych punktów koniecznie powinny znaleźć się na trasie pielgrzymki lub wycieczki. Pierwszym jest Gietrzwałd – jedyne miejsce w Polsce (i jedno z niewielu na świecie), w którym Kościół potwierdził prawdziwość objawień Matki Bożej. Według świadectw doszło do nich w 1877 r. – Maryja objawiła się dwóm miejscowym dziewczynkom i przemówiła do nich w polskiej gwarze warmińskiej. Sercem sanktuarium jest kościół Narodzenia Najświętszej Maryi Panny. Jego początki sięgają XV w., zaś obecny kształt zyskał po rozbudowie w 1869 r. Od co

lipie. Powstanie figurki uznano za cud, a więźnia wypuszczono. Wierząc, że figurka ma moc uzdrawiania, w miejscu jej zawieszenia zbudowano kapliczkę, a później barokową bazylikę (1693 r.), do której dobudowano czworokątny krużganek z narożnymi kaplicami. W świątyni znajdują się m.in. organy z początku XVIII w. z ruchomymi figurkami oraz ołtarz główny z tego samego okresu, w którego centrum wisi obraz Matki Bożej z 1640 r.

Warto odwiedzić także mniej znane warmińskie sanktuaria. W Krośnie koło Ornety wybudowano barokowy kościół Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny i św. Józefa, wzorowany na świątyni w Świętej Lipce. Później wokół niego dobudowano krużganki z narożnymi kaplicami. Wewnątrz kościoła zachowało się barokowe wyposażenie. Świątynia powstała w miejscu, gdzie – według przekazów – w wodach Drwęcy Warmińskiej dzieci znalazły figurkę Matki Bożej z Dzieciątkiem, która później stała się źródłem cudów.

Aby zbudować kościół w miejscu znalezienia figurki, konieczna była zmiana biegu rzeki.

Także w sanktuarium w Chwałęcinie (również koło Ornety) barokowy kościół Podwyższenia Krzyża Świętego wybudowano, inspirować się świątynią w Świętej Lipce. Powstał on jako wotum dziękczynne za ustąpienie epidemii dżumy. Narożne kaplice i krużganki dobudowano wiek później, z tego okresu pochodzi też neoklasyzystyczna fasada kościoła. Powstanie tutejszego sanktuarium związane jest ze średniowiecznym przekazem o znalezieniu cudownego Czarnego Krucyfiksu w pobliskim lesie. Relikwia przechowywana jest w ołtarzu głównym kościoła.

Śladami ważnych wydarzeń

W Stoczku Klasztornym działa Sanktuarium Matki Bożej Królowej Pokoju. Najważniejszy element barokowego zespołu stanowi kościół Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny. Świątynia w formie rotundy została ukończona w 1641 r. W ramach kolejnych etapów rozbudowy powstały klasztor bernardynów, kaplice oraz krużganki. W latach 1953–1954 w klasztorze więziono prymasa Stefana Wyszyńskiego. W kościele znajduje się ołtarz główny z 1713 r. z kopią obrazu Matki Boskiej

najmniej 1505 r. kult maryjny w Gietrzwałdzie był związany z obrazem Matki Boskiej Gietrzwałdzkiej, umieszczonym w ołtarzu głównym świątyni. Ważnym elementem sanktuarium jest również pobłogosławione przez Matkę Bożą źródło, z którego woda miała zyskać moc uzdrawiania.

Drugim z najpopularniejszych sanktuariów jest Święta Lipka, która – choć leży na Mazurach – kulturowo przynależy do Warmii. Początki kultu maryjnego sięgają tutaj czasów średniowiecza. Wiąże się z legendą o skazanym na śmierć więźniu, któremu Matka Boża poleciła wyrzeźbienie ukazującej ją figurki i zawieszenie jej na

Salus Populi Romani, dwa ołtarze boczne i organy z XVII w., żelazna ambona z XVIII w.

W Głotowie koło Dobrego Miasta barokowy kościół Najświętszego Zbawiciela i św. Floriana zbudowano w 1726 r., jednak jego historia sięga średniowiecza i jest związana z legendą o cudownej hostii. Już w XIV w. stojąca tu wcześniej świątynia stała się miejscem kultu Najświętszego Sakramentu i Męki Pańskiej. W 1878 r. w wąwozie w pobliżu kościoła, z inicjatywy Jana Mertena, który wrócił z pielgrzymki do Ziemi Świętej, rozpoczęto budowę drogi krzyżowej, ukształtowanej na wzór jerozolimskiej. Wzniesiono na niej 16 neogotyckich i neoromańskich kaplic. Poświęcona w 1894 r. Kalwaria Warmińska zaczęła przyciągać do sanktuarium kolejnych pielgrzymów.

W Braniewie sanktuarium ustanowiono w kościele Świętego Krzyża. Przekazy mówią, że w miejscu, w którym obecnie stoi świątynia, w 1626 r. wydarzył się cud. Trwała wojna Polski ze Szwecją. Gdy trzech szwedzcy żołnierze strzelali do obrazu Trójcy Świętej, z otworów po kulach wypłynęła krew. Obecną świątynię wybudowano w XVIII w., na planie krzyża greckiego, w stylu barokowym. Wewnątrz niej zachowało się późnobarokowe wyposażenie

W Bisztyńku funkcjonuje Sanktuarium Przenajdroższej Krwi Pana Jezusa. Według przekazów, w 1400 r. podczas konsekracji kościoła św. Macieja Apostoła przez biskupa Henryka Sorboma z hostii popłynęła krew. Obecny kształt, mający cechy stylu późnego baroku, świątynia przyjęła pod koniec XVIII w. Kościół jest jednym z największych na Warmii (ma aż 1200 miejsc siedzących).

Poza Warmią też są sanktuaria

Ziemie lubawską obejmują granice diecezji toruńskiej. W podlubawskich Lipach w 1870 r. wzniesiono neogotycki kościół Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny. Według legendy na

pobliskiej lipie znaleziono cudowną figurkę Matki Boskiej z Dzieciątkiem. Obecnie figurka przechowywana jest w kościele św. Anny w Lubawie, a do Lip sprowadzana na odpust, który przypada 2 lipca.

W Łąkach Bratiańskich koło Nowego Miasta Lubawskiego według legendy dzieci także znalazły figurkę Maryi o cudownych właściwościach. Przez stulecia figurka była czczona w Łąkach, gdzie franciszkanie reformacji wybudowali klasztor i kościół Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny. Po strawieniu obu budowli przez pożary pod koniec XIX w. figurka znalazła się w kościele św. Tomasza Apostoła w Nowym Mieście Lubawskim. Co roku 8 września pielgrzymi z figurką płyną Drwęcą na łodziach z Nowego Miasta Lubawskiego do Łąk Bratiańskich.

W diecezji elbląskiej ośrodkiem pielgrzymkowym jest Sanktuarium Jezusa Miłosiernego w Zielonce Pasłęckiej. W kościele św. Jana Chrzciciela czczony jest „słyszący łaskami” obraz Chrystusa Miłosiernego, pochodzący z miejscowości Rożyszcze na Wołyniu. Zgromadzono tutaj również relikwie 84 świętych i błogosławionych. Kościół wzniesiono w stylu barokowym pod koniec XVIII w. Bogaty wystrój świątyni reprezentuje kilka stylów.

Również w diecezji elbląskiej leży Święty Gaj – domniemane miejsce śmierci

św. Wojciecha z rąk Prusów w 997 r. Dlatego tutaj kościół stał się sanktuarium poświęconym św. Wojciechowi. Jego relikwie sprowadzone z Gniezna umieszczono w przedstawiającej go figurze w ołtarzu głównym.

Granice diecezji ełckiej obejmują Giżycko, w którym funkcjonuje sanktuarium św. Brunona. Mieści się ono w kościele pw. tego świętego, wybudowanym w latach 1936–1938. Biskup Brunon z Kwerfurtu przybył na tereny zamieszkiwane przez Prusów z misją ewangelizacyjną. Wraz z 18 towarzyszami poniósł śmierć męczeńską w 1009 r. Na początku XX w. pojawiła się teza, później podważona, że śmierć Brunona nastąpiła w okolicach Giżycka.

Gołdap najlepsza w Europie

Warmia i Mazury przyciągają czystym powietrzem, jeziorami i lasami. Dodając do tego zdrowy mikroklimat,

miasta przyniosła mu kilka lat temu zwycięstwo w ogólnoeuropejskim konkursie EDEN (European Destinations of Excellence) na „Najlepsze Europejskie Destynacje Turystyczne”.

Na drodze do uzdrowiska

Cztery gminy na Warmii i Mazurach posiadają status obszaru ochrony uzdrowiskowej: Frombork, Lidzbark Warmiński, Miłomłyn i Górowo Iławeckie. Aby obszar mógł uzyskać status uzdrowiska, na jego terenie muszą powstać zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego. W związku z tym każda z miejscowości realizuje

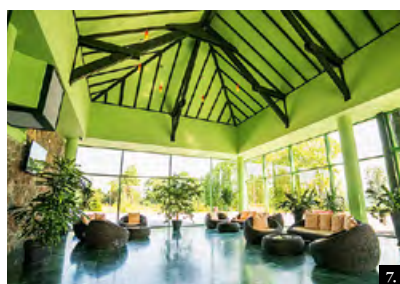
solankowe (długość blisko 100 m, wysokość 6 m). W pobliżu tężni wybudowano Pawilon Zdrowia z miniteżniami i grotą solną. Obiekt jest wyposażony w urządzenia lecznicze, diagnostyczne i rehabilitacyjne. Wykonuje się tutaj zabiegi z zakresu m.in. klimatoterapii, krioterapii i aeroterapii.

Na turystów oraz kuracjuszy czekają też Termy Warmińskie, z wysoko zmineralizowaną wodą o odczynie zasadowym i temperaturze od 30 do 38 stopni Celsjusza. Kąpiele w takiej wodzie relaksują, wzmacniają układ sercowo-naczyniowy, regulują gospodarkę hormonalną, poprawiają przemianę materii, przyspieszają rekonwalescencję po zabiegach i urazach, łagodzą bóle głowy i stawów.

W pobliżu Miłomłyna znajdują się złoża torfu o udokumentowanych właściwościach leczniczych. Borowina będzie stosowana do zabiegów, okładów i kąpiele pomagających w leczeniu chorób reumatycznych, ortopedycznych i neurologicznych. Miejscowe warunki bioklimatyczne są korzystne we wspomaganiu leczenia chorób układu oddechowego. W ramach budowy infrastruktury uzdrowiskowej miasto najpierw wzbogaciło się o Leśny Park Uzdrowiskowy (prawie 63 ha) oraz plażę i trasę spacerową nad jeziorem Ilińsk. Następnie wybudowano tężnię solankową (wysokość 11 m). W mieście działa hotel z ofertą prozdrowotną i powstają ośrodki lecznicze.

Na terenie Nowej Wsi Iławeckiej w gminie Górowo Iławeckie powstał kompleks uzdrowiskowy, w skład którego wchodzi m.in. Zakład Przyrodolecznicy z basenami i wannami do kąpiei leczniczych, urządzeniami do hydroterapii, termoterapii, fototerapii i fizykoterapii. Inne elementy kompleksu to pawilon uzdrowiskowy (wyposażony w grotę solną, wanny do hydro – i balneoterapii) oraz tężnię solankową (długość 77 m, wysokość 8 m). Kompleks jest praktycznie gotowy do użytkowania.

*Oprac. Rafał Śliwiak
Fot. archiwum UMWWM*

zasoby wód leczniczych, solanek i borowin, zyskujemy doskonałe warunki do działalności uzdrowiskowej. Status uzdrowiska (o profilu klimatyczno-borowinowym) uzyskała Gołdap, a cztery kolejne gminy się o niego starają. Gołdap może pochwalić się najczystszym powietrzem w Polsce. Działa tutaj sanatorium, które oferuje szereg zabiegów leczniczych w zakresie schorzeń narządów ruchu, reumatycznych, stanów pourazowych oraz niektórych chorób kardiologicznych, układu oddechowego i nerwowego, a także kobiecych.

Kuracjusze i turyści mogą korzystać z Mazurskich Tężni Solankowych (długość 220 m, wysokość 8 m). Parowanie solanki wytwarza wokół nich leczniczy mikroklimat. Obok tężni działa Pijalnia Wód Mineralnych i Leczniczych z miniteżniami i grotą solną. Są tu również parki kinezyterapeutyczny i zdrojowy, Promenada Zdrojowa i Zakład Przyrodolecznicy. Wyjątkowość

projekty mające na celu rozwój niezbędnej infrastruktury.

Badania wód termalnych na terenie gminy Frombork potwierdziły ich prozdrowotne właściwości, a tutejszy mikroklimat może mieć korzystny wpływ na leczenie chorób m.in. układu nerwowego, górnych i dolnych dróg oddechowych oraz nadciśnienia. Miasto zagospodarowało uzdrowiskowy teren aktywnego wypoczynku i kinezyterapii z promenadą i plażą. Obecnie trwa budowa tężni solankowych, a kolejnym krokiem będzie wzniesienie nowego szpitala psychiatrycznego z lecznictwem uzdrowiskowym.

Również mikroklimat w Lidzbarku Warmińskim ma właściwości lecznicze. Jako pierwszy element niezbędnej infrastruktury w mieście powstał Leśny Park Uzdrowiskowy Doliny Symsarny ze ścieżką sensoryczną, oferujący idealne warunki do redukujących stres spacerów w otoczeniu natury. Kilka lat temu oddano do użytku tężnię

Rodzinne podróże

po Warmii i Mazurach
– hotele, atrakcje, szlak Krutyni

Kraina, w której rodzinna przygoda zaczyna się każdego dnia

Warmia i Mazury to region, w którym każda rodzina znajdzie przepis na niezapomniane wakacje. Malownicze jeziora, rozległe lasy i otwarte przestrzenie, ale i też nieustannie poszerzana oferta atrakcji od lat przyciągają rodziny z całej Polski, oferując nie tylko piękno przyrody, ale także bogactwo propozycji łączących zabawę, naukę i aktywny wypoczynek.

Hotele przyjazne rodzinom – komfort i moc atrakcji

Wybierając się na rodzinne wakacje, warto postawić na miejsca, które łączą wygodę z bogatą ofertą dla najmłodszych. Warmia i Mazury oferują szeroki wachlarz hoteli, które dbają o potrzeby całych rodzin – od komfortowych pokoi i apartamentów, przez rozbudowane strefy zabaw i animacji, aż po baseny, restauracje z dziecięcym menu i udogodnienia dla rodziców.

2.

Dzieci mogą tu odkrywać tajemnice dawnych wiosek, wspinać się w parkach linowych, podziwiać panoramę z wież widokowych czy przeżywać wodne przygody podczas rejsów i spływów kajakowych. Rodzice docenią rozwiniętą infrastrukturę, rodzinne hotele z animacjami i basenami oraz szeroki wybór miejsc, które pozwalają wspólnie poznawać naturę, historię i lokalną kulturę. Warmia i Mazury to region, w którym tradycja spotyka się z nowoczesnością – obok zabytkowych zamków i skansenów znajdziemy tu nowoczesne centra nauki, parki rozrywki i termy, idealne na rodzinny relaks po dniu pełnym wrażeń.

Hotel Anders w Starych Jabłonkach, położony nad Jeziorem Szeląg Mały, to propozycja dla aktywnych rodzin. Ogromny teren zielony, prywatna plaża, boiska, place zabaw oraz możliwość wypożyczenia rowerów i kajaków sprawiają, że dzieci nie będą się tu nudzić. Hotel oferuje animacje, basen, strefę wellness i specjalne menu dla najmłodszych. Dodatkowo, na terenie obiektu często organizowane są rodzinne turnieje sportowe, warsztaty plastyczne czy ogniska, które integrują gości i pozwalają nawiązać nowe znajomości. Latem można tu wypożyczyć rowery wodne przy hotelowej plaży, a zimą – korzystać z tras narciarstwa »

1. © Robert Knechke / Stock.adobe.com 2. Hotel Anders z lotu ptaka / fot. arch. Hotel Anders

1.

biegowego. Hotel jest także doskonałą bazą wypadową do zwiedzania okolicznych atrakcji, takich jak Kanał Elbląski (piszemy o nim na stronie...) czy rezerwat Sosny Taborskie.

.....
www.hotelanders.pl

Hotel Robert's Port w Mikołajkach leży tuż przy jeziorze Tałty. Goście mają do dyspozycji komfortowe pokoje, własną marinę, wypożyczalnię sprzętu wodnego i rowerów. Dla dzieci przygotowano klub malucha, salę zabaw, animacje oraz brodzik. Rodzice mogą korzystać z bogatej oferty spa i restauracji serwującej dania regionalne i międzynarodowe. Hotel organizuje także rodzinne rejsy po jeziorze oraz tematyczne weekendy, np. z nauką żeglowania czy warsztatami kulinarnymi. W sezonie letnim warto skorzystać z rodzinnych wycieczek rowerowych po okolicy, a zimą – z kuligów i ognisk na świeżym powietrzu.

.....
www.hotel-port.pl

Hotel Zamek Ryn to wyjątkowa propozycja dla miłośników historii i niezwykłych wnętrz. Położony nad Jeziorem Ryńskim, w murach krzyżackiej warowni, oferuje nie tylko wygodne pokoje, ale także zamkowe animacje, warsztaty rycerskie i gry terenowe. Goście docenią działające tu baseny oraz restaurację inspirowaną dawną kuchnią. Dla dzieci przygotowano specjalne ścieżki zwiedzania, nocne poszukiwania duchów czy bale przebierańców. To miejsce, gdzie historia dosłownie ożywa – można poczuć się jak rycerz lub dama dworu i przeżyć przygodę w średniowiecznym stylu. Warto zaplanować pobyt podczas jednego z licznych wydarzeń tematycznych, takich jak turnieje rycerskie czy festiwale historyczne.

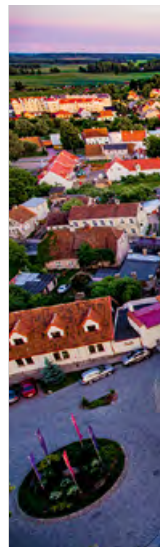
.....
www.zamekrzyn.pl

Hotel Gołębiewski w Mikołajkach słynie z Aquaparku Tropikana z basenami, zjeżdżalnią, saunami i strefą relaksu. Liczne place zabaw, animacje,

mini klub oraz bogaty program zajęć dla dzieci sprawiają, że każdy członek rodziny znajdzie tu coś dla siebie. Hotel proponuje także rodzinne wycieczki rowerowe, wypożyczalnię sprzętu wodnego, a zimą – lodowisko i kuligi. Na miejscu działa kilka restauracji, w których można spróbować zarówno dań kuchni polskiej, jak i międzynarodowej. Hotel proponuje także specjalne pakiety świąteczne i wakacyjne, które obejmują animacje, konkursy i rodzinne zabawy.

.....
www.golebiewski.pl/mikolajki

Mazurski Raj nad Jeziorem Beldany, w sercu Puszczy Piskiej, oferuje rodzinne domki, pokoje i apartamenty, własną marinę, wypożyczalnię sprzętu wodnego, rowerów i quadów. Dla najmłodszych przygotowano plac zabaw, boiska, animacje oraz naukę żeglowania czy pływania kajakiem. To doskonała baza wypadowa na rodzinne wycieczki i wyprawy po okolicznych lasach. W sezonie letnim organizowane są tu

Wieża Widokowa Kurza Góra koło Kurzętnika to najwyższa wieża widokowa w Polsce. Z jej szczytu rozciąga się panorama okolicy, a liczne trasy spacerowe i rowerowe zachęcają do rodzinnych wycieczek.

pikniki rodzinne, ogniska i warsztaty przyrodnicze. Bliskość lasów i jezior sprzyja obserwacji ptaków oraz poznawaniu mazurskiej przyrody. Hotel współpracuje także z lokalnymi przewodnikami, którzy organizują rodzinne wycieczki tematyczne, np. tropem zwierząt czy śladami dawnych legend.

www.mazurskiraj.pl

Rodzinne atrakcje – moc wrażeń dla małych i dużych

Warmia i Mazury to prawdziwy raj dla rodzin szukających wspólnych przygód. Region oferuje szeroki wachlarz atrakcji – od parków rozrywki i edukacyjnych, przez interaktywne muzea, po niezwykle miejsca bliskie naturze.

Wieża Widokowa Kurza Góra koło Kurzętnika to najwyższa wieża widokowa w Polsce. Z jej szczytu rozciąga się

panorama okolicy, a liczne trasy spacerowe i rowerowe zachęcają do rodzinnych wycieczek. Zimą działa tu nowoczesny kompleks narciarski z wyciągami i snowparkiem, a latem – park linowy i strefa zabaw dla dzieci. W okolicy można zorganizować piknik lub grilla, a także wziąć udział w warsztatach przyrodniczych. Kurza Góra to również miejsce licznych wydarzeń sezonowych – od festynów po rodzinne biegi i zawody sportowe.

www.kurzagora.pl

Kortosfera w Olsztynie to nowoczesne centrum nauki, gdzie dzieci i dorośli mogą w interaktywny sposób poznawać tajniki fizyki, biologii, matematyki i astronomii. Multimedialne wystawy i warsztaty sprawiają, że nauka staje się fascynującą przygodą. To świetne miejsce na rodzinny wypad niezależnie od pogody – można tu eksperymentować, odkrywać i zadawać pytania. W Kortosferze regularnie odbywają się pokazy naukowe

i spotkania z ekspertami, a także rodzinne konkursy i warsztaty tematyczne.

www.kortosfera.uwm.edu.pl

Termy Warmińskie w Lidzbarku Warmińskim to kompleks basenów termalnych, zjeżdżalnie, sauny i strefa wellness. Dzieci mogą korzystać z brodzików i wodnych placów zabaw, a dorośli zrelaksować się w strefie spa. W ofercie są także rodzinne zajęcia aqua fitness, a latem – animacje i zabawy na świeżym powietrzu. Termy to doskonałe miejsce na odpoczynek po intensywnym dniu zwiedzania. Warto skorzystać z rodzinnych pakietów, które obejmują wstęp do wszystkich stref i specjalne menu dla dzieci.

www.termywarmińskie.pl

Rejsy po Kanale Elbląskim to niepowtarzalna atrakcja – statki pokonują różnice poziomów na słynnych pochylniach, a malownicze widoki »

i kontakt z przyrodą sprawiają, że to obowiązkowy punkt rodzinnej wyprawy. Dzieci z fascynacją obserwują, jak statek „jedzie po trawie”, a dorośli doceniają unikatowość tej konstrukcji hydrotechnicznej. Warto zaplanować rejs z przewodnikiem, który opowie o historii kanału i jego budowie. Po

z największych w Polsce muzeów na wolnym powietrzu. Oryginalne chaty, wiatraki, kościoły i zabudowania gospodarskie z Warmii, Mazur i Powiśla oraz warsztaty i pokazy rzemiosła pozwalają poczuć klimat dawnych wsi. Dzieci mogą tu wziąć udział w warsztatach pieczenia chleba, zobaczyć

Krajobrazowy, oferując niepowtarzalne widoki i kontakt z dziką przyrodą. Na trasie działa 10 stanic wodnych PTTK, rozmieszczonych tak, by każdego dnia bez problemu dotrzeć do kolejnej. W stanicach można przenocować w domkach lub na polu namiotowym, zjeść domowy posiłek,

drodze można zatrzymać się w urokliwych miejscowościach, takich jak Buczyniec czy Miłomłyn. Latem na trasie odbywają się rodzinne pikniki i festyny.

.....
www.zegluga.com.pl

Muzeum Bitwy pod Grunwaldem to miejsce, w którym historia ożywa. Nowoczesne ekspozycje, repliki zbroi i multimedialne prezentacje przenoszą w czasy średniowiecza. W sezonie letnim organizowane są tu inscenizacje, warsztaty i pokazy rycerskie, które zachwycą zarówno dzieci, jak i dorosłych. Na terenie muzeum działa też ścieżka edukacyjna i plac zabaw stylizowany na średniowieczną osadę. Warto zaplanować wizytę podczas corocznej inscenizacji bitwy – to widowisko, które na długo pozostaje w pamięci. Dla rodzin przygotowano specjalne pakiety zwiedzania z przewodnikiem.

.....
www.muzeum-grunwald.pl

Muzeum Budownictwa Ludowego, czyli Skansen w Olsztynku to jedno

z zwierzęta gospodarskie, a cała rodzina poczuje klimat tradycyjnego życia na wsi. W skansenie odbywają się także festyny folklorystyczne, pokazy dawnych zwyczajów i kiermasze rękodzieła. To miejsce, gdzie można nauczyć się tradycyjnych umiejętności i spędzić czas w otoczeniu zieleni.

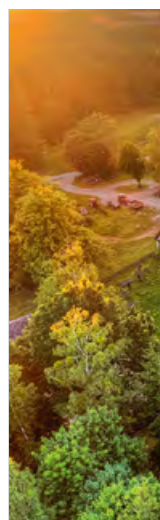
.....
www.muzeumolsztynek.pl

Szlak Krutyni – rodzinna przygoda na wodzie i lądzie

Szlak Krutyni to prawdziwa perła Mazur i jeden z najpiękniejszych szlaków wodnych w Polsce, idealny na rodzinny spływ kajakowy. Łagodny nurt i szerokie meandry sprawiają, że trasa jest prosta technicznie i świetnie nadaje się nawet dla początkujących. Szlak liczy ponad 100 kilometrów – od Sorkwit nad Jeziorem Lampackim do Rucianego-Nidy nad Jeziorem Nidzkim. Połowa trasy biegnie przez Mazurski Park

wypożyczyć kajak czy rower, a także skorzystać z transportu bagaży. Dla rodzin dostępne są gotowe oferty spływów z noclegami, wyżywieniem i pełną logistyką – wystarczy wybrać trasę i cieszyć się przygodą. Na całej długości szlaku dostępne są mapy, przewodniki i szczegółowe informacje, co zapewnia poczucie bezpieczeństwa nawet początkującym turystom.

Krutynia to nie tylko kajaki – liczne ścieżki piesze i rowerowe prowadzą przez lasy, wzdłuż rzeki i jezior, oferując możliwość podziwiania unikalnej flory i fauny regionu. Na trasie można spotkać zimorodki, czaple, kaczki i łabędzie, a także zobaczyć ślady bobrów czy wydr. W Krutyni warto odwiedzić Ośrodek Edukacji Przyrodniczo-Kulturowej Mazurskiego Parku Krajobrazowego, gdzie dzieci poznają tajemnice mazurskiej przyrody, a dorośli dowiedzą się więcej o historii i kulturze regionu. Wiele rodzin decyduje się na połączenie spływu z biwakiem pod gwiazdami, wspólnym ogniskiem i opowieściami o mazurskich legendach.

Szlak Krutyni to propozycja dla rodzin szukających aktywnego wypoczynku w otoczeniu natury, z dala od miejskiego zgiełku. Łatwość trasy, bogactwo atrakcji przyrodniczych, doskonała infrastruktura i możliwość wyboru różnych form zwiedzania sprawiają, że każdy dzień na szlaku staje się nową przygodą. To miejsce, gdzie dzieci uczą się szacunku do natury, a dorośli mogą na nowo odkryć radość z prostych,

wspólnych aktywności. Latem warto zaplanować kilkudniowy spływ, a jesienią – wybrać się na rodzinny spacer po mazurskich lasach pełnych grzybów.

www.mazurypttk.pl

Warmia i Mazury – rodzinny przepis na udane wakacje

Warmia i Mazury niezmiennie zachwycają rodziny swoim naturalnym pięknem, bogactwem atrakcji i wyjątkową gościnnością. Kraina tysięcy jezior i rozległych lasów stwarza idealne warunki do wspólnego wypoczynku – zarówno dla miłośników aktywności, jak i tych, którzy szukają spokoju wśród natury. Rodzinny wyjazd tutaj to gwarancja różnorodnych wrażeń: od relaksu w komfortowych hotelach, przez odkrywanie fascynujących muzeów i parków nauki, aż po niezapomniane przygody na wodzie i lądzie. Dzieci mogą bawić się na bezpiecznych placach zabaw, poznawać świat podczas

warsztatów edukacyjnych i rozwijać pasję w parkach rozrywki.

Rodzice docenią bogatą ofertę wellness i spa, możliwość aktywnego spędzania czasu na rowerach, pieszych szlakach czy podczas rodzinnych gier terenowych. Wspólne chwile nad wodą, wieczory przy ognisku czy rodzinne wyprawy do lasu pozwalają budować relacje i tworzyć wspomnienia na lata. Warmia i Mazury to miejsce, gdzie każdy dzień może stać się początkiem nowej rodzinnej przygody, a wspólne wakacje nabierają prawdziwego, niepowtarzalnego smaku. Niezależnie od pory roku, region ten oferuje mnóstwo atrakcji – od letnich festynów, przez jesienne grzybobrania, po zimowe kuligi i rodzinne ferie w hotelach z basenami. To właśnie tu można poczuć magię wspólnego odpoczynku i odkryć, jak wiele radości daje podróżowanie z najbliższymi.

Więcej informacji na stronie

www.mazury.travel

Oprac. Kamila Górecka-Kirwiel

Warmia i Mazury

– całoroczna przygoda dla szkół

Warmia i Mazury to region, który zachwyca nie tylko krajobrazami i bliskością natury, ale także wyjątkową, całoroczną ofertą dla grup szkolnych. Tutaj każda pora roku sprzyja wyjazdom klasowym, zielonym szkołom, koloniom i obozom. Bogactwo atrakcji, nowoczesna baza noclegowa i szeroki wachlarz programów edukacyjnych sprawiają, że nauka i integracja mogą iść w parze z przygodą i odkrywaniem świata.

Ośrodki kolonijne i wypoczynkowe – baza na miarę potrzeb szkół

Jednym z największych atutów Warmii i Mazur jest świetnie rozwinięta sieć ośrodków kolonijnych i wypoczynkowych, które od lat specjalizują się w obsłudze grup szkolnych. Takie miejsca jak Ośrodek Kulka, Kołatek, Danusia II czy Halo Mazury to synonim bezpiecznego i aktywnego wypoczynku przez cały rok.

Ośrodek Kulka

położony wśród mazurskich lasów, to prawdziwe centrum przygód dla dzieci i młodzieży. Organizuje kolonie, zielone szkoły, półkolonie i integracje szkolne nie tylko latem, ale także wiosną i jesienią. Na uczestników czekają tu parki linowe, ścianki wspinaczkowe, strefy tematyczne jak Strefa UFO czy gwiazdne kino, zajęcia z quadami, łucznictwem, paintballem, kajakarstwem, mega grami, a nawet walki gladiatorów. Każdy dzień wypełniony jest aktywnością, a profesjonalna kadra dba o bezpieczeństwo i dobrą zabawę. Kulka prowadzi także serwis dla rodziców, gdzie codziennie publikowane są relacje i zdjęcia z wyjazdów, co daje opiekunom poczucie bezpieczeństwa i bliskości z dziećmi nawet na odległość.

www.kulka.mazury.pl

Ośrodek Kolonijny Danusia II w Lidzbarku Welskim

Położony na terenie Welskiego Parku Krajobrazowego, to idealne miejsce na kolonie, obozy tematyczne i zielone szkoły. Dzieci i młodzież mieszkają w domkach campingowych z pełnym węzłem sanitarnym, a kadra w komfortowych pokojach. Bliskość jeziora i lasów sprzyja zajęciom terenowym, sportowym i edukacyjnym. Ośrodek jest oddalony od centrum miasta, co zapewnia ciszę, bezpieczeństwo i kontakt z naturą.

www.osrodekdanusia.pl

Halo Mazury

To nowoczesny ośrodek dedykowany wyłącznie dzieciom, położony w otoczeniu parku krajobrazowego. Specjalizuje się w zielonych szkołach, koloniach i obozach, oferując maksymalny poziom bezpieczeństwa, bogaty

program animacji i kontakt z przyrodą. Współpraca z najlepszymi organizatorami w Polsce gwarantuje wysoką jakość wypoczynku, a dzieci mają do dyspozycji szeroki wybór atrakcji i zajęć na świeżym powietrzu przez cały rok.

www.halomazury.pl

Ośrodek Perkoz

To idealne miejsce dla tych, którzy cenią sobie bliskość natury i aktywny wypoczynek. Położony nad brzegiem jeziora, oferuje bogaty program zajęć wodnych, takich jak żeglarsstwo, kajakarstwo i windsurfing. Dzieci i młodzież mogą tu również korzystać z boisk sportowych, kortów tenisowych i ścieżek rowerowych. Ośrodek organizuje kolonie, obozy tematyczne i zielone szkoły, dbając o bezpieczeństwo i dobrą zabawę uczestników.

www.perkoz.zhp.pl

Ośrodek Kalwa

To kameralne miejsce, które specjalizuje się w organizacji wyjazdów dla mniejszych grup. Położony w malowniczej okolicy, oferuje komfortowe zakwaterowanie, smaczne posiłki i bogaty program animacyjny. Dzieci i młodzież mogą tu uczestniczyć w warsztatach artystycznych, zajęciach sportowych i grach terenowych. Ośrodek Kalwa to idealne miejsce na integracyjne wyjazdy klasowe i zielone szkoły, gdzie każdy uczestnik może poczuć się wyjątkowo.

www.kalwamazury.pl

Campy firmy Chris na Warmii i Mazurach

Camp Tarda, Camp Gryf, Camp Zefir oraz Osada to popularne miejsca wśród organizatorów kolonii i obozów na Warmii i Mazurach, oferujące różnorodną bazę noclegową, bogaty program zajęć i atrakcyjne lokalizacje nad jeziorami.

Wszystkie te ośrodki dbają o bezpieczeństwo, wykwalifikowaną kadrę i ciekawe programy dostosowane do wieku uczestników. Dzięki temu szkoły mogą liczyć na kompleksową obsługę – od zakwaterowania, przez wyżywienie, po animacje, warsztaty i opiekę instruktorów.

Aktywności i przygody przez cały rok

Warmia i Mazury to region, gdzie nie sposób się nudzić. Ośrodki kolonijne i wypoczynkowe proponują szeroki wachlarz aktywności, które można realizować przez cały rok. Wiosną i latem królują zajęcia na świeżym powietrzu: spływy kajakowe, obozy żeglarskie, wycieczki rowerowe, gry terenowe, podchody czy zabawy integracyjne na plaży. Jesienią organizowane są warsztaty przyrodnicze, spacer po lesie, obserwacja ptaków i grzybobranie. Zimą na uczestników czekają kuligi, ogniska, zajęcia sportowe na

hali i basenie, a także integracyjne wieczory tematyczne. Wiele ośrodków oferuje także zajęcia survivalowe, naukę pierwszej pomocy, warsztaty ekologiczne i sportowe, a także gry zespołowe, które uczą współpracy i budują więzi w klasie. Popularne są także wieczory przy ognisku z pieczeniem kiełbasek, wspólne śpiewanie i zabawy taneczne. Dzięki temu każdy wyjazd szkolny staje się nie tylko okazją do nauki, ale i do przeżywania prawdziwych przygód.

Muzeum Bitwy pod Grunwaldem – historia w nowoczesnym wydaniu

Muzeum Bitwy pod Grunwaldem to miejsce, które zachwyci każdą grupę szkolną, niezależnie od wieku uczniów. Nowoczesny, przestronny budynek i multimedialna ekspozycja pozwalają zanurzyć się w realia jednej z największych bitew średniowiecznej Europy. Wystawa stała „Wielka Wojna z Zakonem Krzyżackim w latach 1409–1411” została podzielona na dziesięć bloków tematycznych, które prowadzą zwiedzających od tła politycznego i gospodarczego, przez przebieg bitwy, aż po jej skutki oraz tradycję grunwaldzką. Uczniowie mogą korzystać z interaktywnych map, filmów 360 stopni i aplikacji, które pozwalają śledzić ruchy wojsk i zrozumieć strategię bitwy. Szczególną atrakcją są oryginalne artefakty z wykopalisk archeologicznych

oraz wierne repliki średniowiecznego uzbrojenia i strojów rycerskich.

Oferta edukacyjna muzeum jest niezwykle bogata i dostosowana do różnych grup wiekowych. Lekcje muzealne prowadzone są przez historyków w strojach z epoki, a tematyka zajęć obejmuje nie tylko samą bitwę, ale też życie codzienne rycerzy, ewolucję uzbrojenia, a nawet zagadnienia związane z interpretacją źródeł historycznych i archeologicznych. Dla młodszych dzieci przygotowano interaktywne podróże do średniowiecza oraz zajęcia „O rycerzach spod Grunwaldu”, podczas których można dotknąć kopii uzbrojenia i poznać zwyczaje rycerskie. Starsi uczniowie mogą wziąć udział w warsztatach analizujących różne interpretacje historyczne bitwy czy pokazach walk rycerskich. Muzeum regularnie organizuje także widowiskowe inscenizacje bitwy, turnieje rycerskie, warsztaty łucznicze i wydarzenia edukacyjne, które przyciągają grupy szkolne przez cały rok.

.....
www.muzeum-grunwald.pl

Arboretum w Kudypach – zielona lekcja przyrody

Przyrodniczą atrakcją w ofercie edukacyjnej dla grup szkolnych jest Leśne Arboretum Warmii i Mazur w Kudypach, położone zaledwie kilka kilometrów od Olsztyna. To wyjątkowe miejsce, który gromadzi ponad 700 gatunków drzew i krzewów, prezentując bogactwo flory regionu. Arboretum podzielone jest na działy tematyczne, w tym dział flory polskiej, kolekcję roślin egzotycznych oraz fragment naturalnego, wiekowego lasu z pomnikowymi drzewami.

Dzieci i młodzież mogą tu nie tylko spacerować wśród zielonych alejek, ale także uczestniczyć w warsztatach przyrodniczych, lekcjach terenowych i zajęciach edukacyjnych prowadzonych przez doświadczonych leśników. Arboretum oferuje także lapidarium geologiczne z kolekcją głazów narzutowych oraz nowoczesną Izbę Edukacyjną, gdzie prezentowane są eksponaty

4.

przyrodnicze i historyczne. To miejsce, które inspiruje do poznawania przyrody przez bezpośredni kontakt i obserwację, a każda pora roku przynosi tu nowe atrakcje – od kwitnących magnolii po barwne liście jesienią.

www.kudypy.olsztyn.lasy.gov.pl/arboretum1

Kortosfera – nauka przez doświadczenie

Kortosfera w Olsztynie to nowoczesne centrum nauki, które zachwycą interaktywnymi wystawami, pokazami naukowymi i warsztatami. To miejsce, gdzie nauka staje się zabawą, a uczniowie mogą eksperymentować, zadawać pytania i poznawać świat w praktyce. Ekspozycje są podzielone tematycznie – od biologii, przez fizykę i chemię, aż po astronomię i nowoczesne technologie. W Kortosferze dzieci mogą własnoręcznie przeprowadzać doświadczenia, obserwować zjawiska przyrodnicze i korzystać z multimedialnych eksponatów. Przykładowo, Laboratorium Wysokich Energii pozwala na udział w pokazach z cewką Tesli czy generatorem Van de Graaffa, a wystawa „Człowiek Istota Jedząca” skupia się na budowie układu pokarmowego i wpływie diety na zdrowie. Dla najmłodszych przygotowano strefę z interaktywnymi zabawkami i warsztatami o astronomii.

Centrum organizuje specjalne programy dla grup szkolnych – od lekcji tematycznych, przez warsztaty naukowe, po pokazy eksperymentów i zajęcia integracyjne. Uczniowie mogą tu nie tylko zdobywać wiedzę, ale także rozwijać umiejętność pracy zespołowej, kreatywność i logiczne myślenie. Kortosfera jest

otwarta przez cały rok i regularnie wprowadza nowe wystawy oraz wydarzenia edukacyjne, dzięki czemu każda wizyta może być inna i równie inspirująca.

www.kortosfera.uwm.edu.pl

Skansen w Olsztynku – podróż w czasie

Skansen w Olsztynku to miejsce, które przenosi uczniów w świat dawnych wsi. Na rozległym terenie można zobaczyć oryginalne chaty, wiatraki i zabudowania gospodarskie, a także uczestniczyć w warsztatach rzemiosła, lepienia z gliny czy pieczenia chleba. To nie tylko muzeum na wolnym powietrzu, ale także żywa lekcja historii i tradycji. Dla grup szkolnych skansen przygotował bogatą ofertę edukacyjną – od lekcji muzealnych, przez warsztaty tematyczne, po gry terenowe i pokazy folklorystyczne. Dzieci mogą poznać tajniki pracy kowala, garncarza czy tkaczki, a także dowiedzieć się, jak wyglądało życie codzienne na dawnej wsi. Na terenie skansenu znajduje się także tradycyjne gospodarstwo ze zwierzętami, co pozwala najmłodszym na bezpośredni kontakt z naturą i zdobycie wiedzy o tradycyjnym rolnictwie. Organizowane są tu festyny, jarmarki i imprezy plenerowe, które pozwalają grupom szkolnym zanurzyć się w atmosferę minionych czasów i aktywnie uczestniczyć w życiu dawnej wsi.

www.muzeumolsztynek.pl

Szlak Kopernikowski i nauka przez odkrywanie

Warmia i Mazury to region, w którym postać Mikołaja Kopernika obecna jest na każdym kroku. Szlak Kopernikowski prowadzi m.in. przez Olsztyn, Frombork i Lidzbark Warmiński – miasta, które można zwiedzać z przewodnikiem lub samodzielnie, korzystając z gier miejskich. Takie gry to świetna propozycja dla grup szkolnych – uczniowie, rozwiązując zagadki i wykonując zadania, poznają historię regionu,

odkrywają sekrety astronomii i wcielają się w rolę młodych odkrywców.

W Olsztynie warto odwiedzić Zamek Kapituły Warmińskiej, gdzie swoją pracownię miał Kopernik oraz nowoczesne ekspozycje poświęcone astronomii i naukom ścisłym. W Fromborku czeka na uczniów muzeum Mikołaja Kopernika, wieża Radziejowskiego z tarasem widokowym i interaktywne wystawy. W Lidzbarku Warmińskim można zwiedzić zamek biskupów warmińskich. Szlak Kopernikowski to także możliwość organizacji gier terenowych, warsztatów astronomicznych, konkursów wiedzy i wycieczek tematycznych, które pozwalają uczniom poznawać naukę przez zabawę i odkrywanie.

www.szlakkopernikowski.pl

Praktyczne wskazówki i inspiracje na każdą porę roku

Odwiedzając Warmię i Mazury z grupą szkolną czy kolonijną warto korzystać z pomocy lokalnych przewodników i animatorów, którzy oprowadzą po najciekawszych miejscach, poprowadzą gry terenowe, warsztaty czy zajęcia integracyjne. Bezpieczeństwo dzieci to priorytet – ośrodki posiadają odpowiednie certyfikaty,

Warmia i Mazury – region, który inspiruje

Podsumowując, Warmia i Mazury to region, który oferuje nie tylko piękne krajobrazy, ale także nowoczesną bazę noclegową, bogatą ofertę edukacyjną i mnóstwo atrakcji przez cały rok. To miejsce, gdzie nauka łączy się z przygodą, a każda wycieczka staje się okazją do integracji, odkrywania i wspólnego przeżywania niezapomnianych chwil. Bez względu na to, czy planujemy zieloną szkołę, wyjazd integracyjny czy tematyczną wycieczkę klasową – Warmia i Mazury zawsze mają coś wyjątkowego do zaoferowania.

Oprac. Kamila Górecka-Kirwiel

1.

Jubileusze

które warto świętować

100 lat Lasów Państwowych i 40 lat Parku Krajobrazowego Wysoczyzny Elbląskiej

Lasy Państwowe – stulecie troski o polską przyrodę

Rok 2025 jest dla polskiego leśnictwa czasem szczególnym – Lasy Państwowe oficjalnie wkroczyły w nowe stulecie swojej działalności 21 marca 2025 roku. To symboliczna data, która podkreśla nie tylko historyczne dziedzictwo, ale

i ciągłość misji tej instytucji. Obchody jubileuszu rozpoczęły się już 28 czerwca 2024 roku, dokładnie w setną rocznicę podpisania przez prezydenta Stanisława Wojciechowskiego rozporządzenia powołującego do życia przedsiębiorstwo „Polskie Lasy Państwowe”. Był to przełomowy moment – po odzyskaniu niepodległości i latach zaborów oraz wojennych zniszczeń, Polska potrzebowała centralnej administracji leśnej,

która zadba o odbudowę i racjonalne gospodarowanie zasobami leśnymi. Początki Lasów Państwowych nie były łatwe. Polska była krajem o niskiej leśności, z lasami mocno zniszczonymi przez rabunkową gospodarkę zaborców i wojny. Brakowało wykwalifikowanej kadry, sprzętu i doświadczenia. To właśnie w tych trudnych warunkach, dzięki zaangażowaniu pionierów polskiego leśnictwa, takich jak Jan Miklaszewski – nazywany „Piłsudskim dla lasów” – oraz Adam Loret, pierwszy dyrektor Lasów Państwowych, udało się nie tylko odbudować powierzchnię leśną, ale także wypracować nowoczesny model zarządzania, który łączył produkcję drewna z troską o przyrodę i społeczne funkcje lasu.

W latach 30. XX wieku Adam Loret sformułował wizję wielofunkcyjnego lasu, pełniącego nie tylko funkcje produkcyjne, ale także przyrodnicze, społeczne i krajobrazowe. Po II wojnie światowej, mimo ogromnych zniszczeń,

Lasy Państwowe kontynuowały odbudowę i zalesianie kraju. W latach 40. i 50. zrealizowano wielkie programy zalesiania, które pozwoliły na powiększenie powierzchni lasów o setki tysięcy hektarów. Do 1970 roku lesistość Polski wzrosła do 27%, a w kolejnych dekadach systematycznie rosła, osiągając dziś ponad 30% powierzchni kraju.

Obecnie Lasy Państwowe zarządzają ponad 7,1 miliona hektarów lasów, prowadząc nowoczesną, zrównoważoną gospodarkę leśną. Działalność ta obejmuje nie tylko produkcję drewna, ale także ochronę przyrody, edukację leśną i udostępnianie lasów społeczeństwu. Jubileusz 100-lecia to czas podsumowań, ale także refleksji nad przyszłością polskich lasów w dobie zmian klimatycznych i nowych wyzwań cywilizacyjnych. To także okazja do podkreślenia, jak ogromne znaczenie mają lasy w życiu społecznym, gospodarczym i ekologicznym kraju. Lasy są nie tylko źródłem surowców, ale przede wszystkim miejscem odpoczynku, edukacji, ochrony bioróżnorodności i wsparcia dla lokalnych społeczności.

40 lat Parku Krajobrazowego Wysoczyzny Elbląskiej – perła północnej Polski

Rok 2025 to także ważny jubileusz dla przyrody naszego regionu – 40-lecie utworzenia Parku Krajobrazowego Wysoczyzny Elbląskiej. Powstały w 1985 roku park obejmuje obszar o wyjątkowych walorach krajobrazowych i przyrodniczych, rozciągający się na północ od Elbląga, prawie pod Frombork, wzdłuż Zlewu Wiślanego. To teren o niezwykle urozmaiconej rzeźbie – z głębokimi wąwozami, stromymi zboczami, malowniczymi jarami i rozległymi lasami bukowymi.

Park Krajobrazowy Wysoczyzny Elbląskiej to nie tylko zapierające dech w piersiach widoki, ale także bogactwo flory i fauny. Występują tu liczne gatunki

chronionych roślin, a lasy bukowe i mieszane są domem dla saren, dzików, jeleni, lisów i licznych ptaków, w tym rzadkich drapieżników. W granicach parku wyznaczono rezerваты przyrody, m.in. „Buki Wysoczyzny Elbląskiej” i „Nowinka”, które chronią najcenniejsze fragmenty lasów i stanowiska roślinności. Park to także miejsce o dużym znaczeniu dla edukacji przyrodniczej – znajdują się tu liczne ścieżki dydaktyczne, punkty widokowe i tablice informacyjne, a także odbywają się zajęcia i warsztaty dla dzieci, młodzieży i dorosłych.

Wysoczyzna Elbląska słynie z niezwykłych panoram na Zalew Wiślany i Mierzeję Wiślaną, a także z sieci szlaków pieszych, rowerowych i konnych, które zachęcają do aktywnego poznawania tej części regionu. To także miejsce o bogatej historii, z licznymi śladami osadnictwa pruskiego, krzyżackiego i polskiego, zabytkami architektury oraz tradycyjnymi wsiami i miasteczkami.

Wspólne wartości – ochrona, edukacja, zrównoważony rozwój

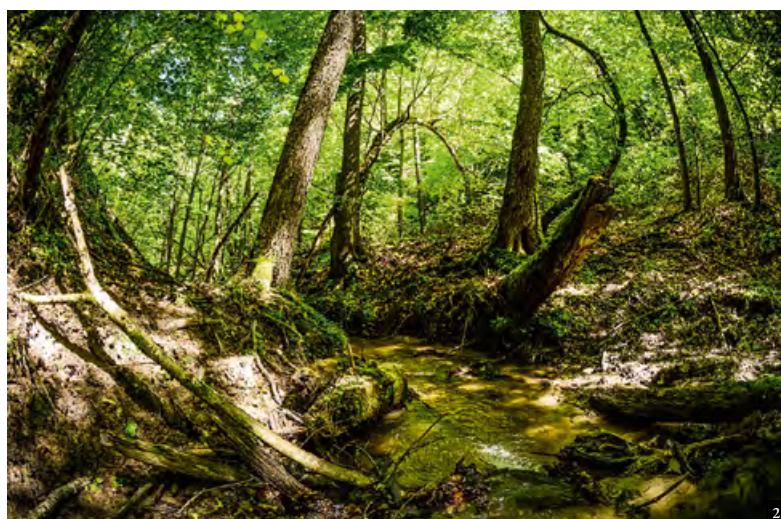
Jubileusz 100-lecia Lasów Państwowych i 40-lecia Parku Krajobrazowego Wysoczyzny Elbląskiej to okazja, by podkreślić, jak ważna jest troska o zachowanie dziedzictwa przyrodniczego i krajobrazowego Polski. Lasy i parki

krajobrazowe to nie tylko miejsca wypoczynku i rekreacji, ale także przestrzenie edukacji, inspiracji i budowania tożsamości lokalnej. Przez dziesięciolecia leśnicy, przyrodnicy i mieszkańcy regionu wspólnie dbali o to, by kolejne pokolenia mogły cieszyć się pięknem, bogactwem i różnorodnością polskiej przyrody.

Dziś, w dobie wyzwań klimatycznych i presji cywilizacyjnej, rola Lasów Państwowych i parków krajobrazowych jest szczególnie ważna – to one stoją na straży zrównoważonego rozwoju, prowadzą działania edukacyjne, promują ochronę bioróżnorodności i wspierają lokalne społeczności. Jubileusz to nie tylko święto leśników i przyrodników, ale wszystkich, którym bliskie są polskie lasy, parki i dzikie zakątki kraju. To także zaproszenie do odkrywania, szanowania i wspólnego budowania zielonej przyszłości.

Romantyczna Wysoczyzna – historia, przyroda i ludzie

Wysoczyzna Elbląska przyciąga uwagę ludzi już od zamierzchłych czasów. Po ustąpieniu ostatnich lodowców pojawiały się tu grupy łowców i zbieraczy, które z czasem na stałe zasiedliły tę niezwykłą krainę. Wraz z rozwojem cywilizacji i dobrobytu ludzie zaczęli »

3.

4.

5.

korzystać z tego obszaru w zupełnie inny sposób – szukając tu wypoczynku i rozrywki. Druga połowa XVIII wieku i wiek XIX okazały się być złotym okresem rozwoju turystyki. To wtedy powstały organizacje krzewiące turystykę i historię tych terenów.

Pomimo upływu lat Wysoczyzna Elbląska nie traci na wartości, a wręcz zyskuje. Warto zatrzymać się tu na dłużej, by wtopić się w niesamowitą atmosferę tego wyjątkowego obszaru.

Wysoczyznę Elbląską można poznawać na wiele sposobów

Wysoczyznę Elbląską można poznawać poprzez jej bogatą historię, nietuzinkową przyrodę, sport i relaks – zarówno z lądu, jak i z wody. Odwiedzając ten region, niemal na każdym kroku napotykamy na ślady dawnych mieszkańców. Warto zaopatrzyć się w przewodnik lub skorzystać z lokalnych stron internetowych Parku Krajobrazowego Wysoczyzny Elbląskiej czy Nadleśnictwa Elbląg. Wśród najciekawszych miejsc historycznych warto wymienić grodzisko w Łęczu, Wały Tolkmity w rezerwacie Dolina Stradanki, grodzisko wyżynne w okolicy Weklic czy wały obronne między Próchnikiem a Łęczem. Nie sposób pominąć kościoła z 1340 roku w Próchniku, gotyckiej baszty

”

Największym atutem Wysoczyzny Elbląskiej jest jej krajobraz, a wraz z nim wyjątkowa przyroda i oryginalne ukształtowanie terenu.

”

w Tolkmicku, starych podcieniowych domów, ruin dawnych gospodarstw, pozostałości wiatraka w Łęczu czy kamiennego mostu w dolinie Grabianki. Kadyny z pałacem, folwarkiem, zabytkową stodołą i klasztorem franciszkanów to kolejny punkt obowiązkowy na mapie regionu.

Przyroda i krajobraz – największe atuty regionu

Największym atutem Wysoczyzny Elbląskiej jest jej krajobraz, a wraz z nim wyjątkowa przyroda i oryginalne ukształtowanie terenu. Centralna część wysoczyzny to malowniczy, pagórkowaty obszar pełen pól i łąk poprzecinanych lasami. W kierunku Zalewu Wiślanego teren staje się bardziej pofałdowany i poprzecinany głębokimi wąwozami, w których wartko płyną potoki i niewielkie rzeki, często o górskim charakterze. Dzięki żyznym glebom i ciekawemu ukształtowaniu terenu przyroda jest

tu wyjątkowo różnorodna. Na terenie Wysoczyzny Elbląskiej znajduje się pięć rezerwatów przyrody, z których dwa – Dolina Stradanki i Kadyński Las – są udostępnione do zwiedzania. Wysoczyzna Elbląska to także bogactwo pomników przyrody, których jest tu kilkaset – wśród nich Dąb Bażyńskiego, jeden z najgrubszych dębów w Polsce, lipa przy Białej Drodze czy dąb Hoggo. Pomnikami przyrody są także aleje drzew, grupy drzew i głązy narzutowe, takie jak Karciany Kamień, Kamień Złotego Wina, Diabelski Kamień, Święty Kamień, Cmentarzysko Gigantów, Wielki Kamień czy Kamień Etdorfa. Lasy Wysoczyzny Elbląskiej to głównie buczyny, brzeziny i dąbrowy, z domieszką grabów, jesionów, lip czy czereśni ptasich. Z roślin chronionych spotkać tu można rosziczkę okrągłolistną, lilie złotogłów, pełnika europejskiego, kruszczyka siniego czy czosnek niedźwiedzi. Wśród zwierząt, przy odrobinie szczęścia, można natknąć się na popielicę, orzesznice czy jelenie sika – obcy gatunek, który doskonale zadomowił się w Kadyńskich lasach.

W regionie występują także wilki, sporadycznie rysie, a także sarny, dziki, jelenie europejskie, zające, lisy i wiele innych ssaków. Liczne bagna, oczka wodne i strumyki sprawiają, że obszar obfituje w płazy, gady i ptaki, których głosy szczególnie wiosną rozbrzmiewają po całej Wysoczyźnie Elbląskiej.

Aktywnie, rodzinnie, w zgodzie z naturą

Wysoczyzna Elbląska to wymarzone miejsce do aktywnego wypoczynku. Piesze wędrówki można odbywać licznymi szlakami, w tym Czerwonym Szlakiem Kopernikowskim czy drogą Świętego Jakuba, które prowadzą przez lasy, łąki i malownicze miejscowości. Na rowerzystów czekają szlaki Green Velo, R1, MTB Kadyny i wiele tras lokalnych. Unikatową atrakcją jest możliwość przejażdżki drewną rowerową z Tolkmicka do Fromborka oraz z Tolkmicka do Kadyn po dawnej linii kolejowej. Region można podziwiać także z sioła, korzystając z licznych stadnin lub z wody – na Zalewie Wiślanym czekają przystanie żeglarskie, a w Kadynach można spróbować windsurfingu czy kitesurfingu. Wysoczyzna Elbląska to także miejsce dla tych, którzy szukają spokoju – wśród szumiących buczyn i szmerzących potoków łatwo znaleźć uroczne miejsca do noclegu i wypoczynku, często w odrestaurowanych, zabytkowych budynkach.

Park Krajobrazowy Wysoczyzny Elbląskiej:

- 03.08.2025 r. Spacer przyrodniczo-historyczny z cyklu „Tajemnice Bażantarni” w ramach Letniego Salonu Muzycznego
- 13.09.2025 r. rajd rowerowy 40 km na 40-lecie PKWE
- 17.10.2025 r. Konferencja Jubileuszowa (więcej szczegółów wkrótce)

Nadleśnictwo Elbląg:

- 04–05.10.2025 r. XV Ptasi Piknik na Mierzei Wiślanej
- Październik 2025 r. Grzybobranie z leśnikami.

Wspólna przyszłość – wyzwania i cele

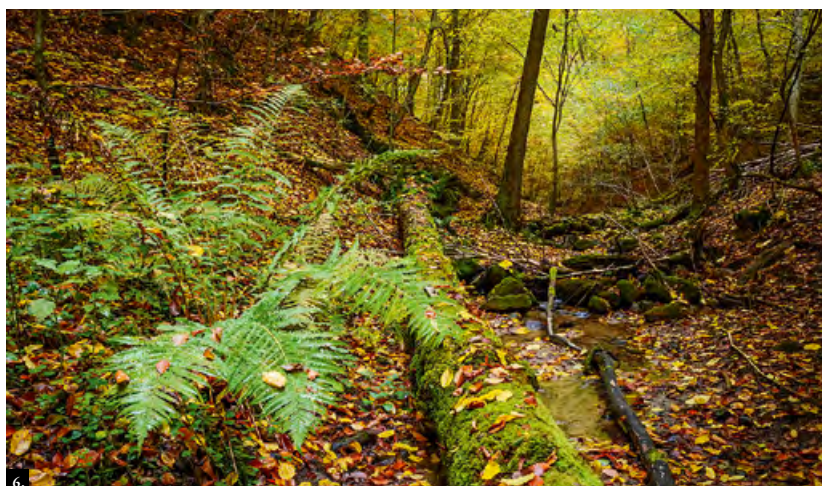
Jubileusze Lasów Państwowych i Parku Krajobrazowego Wysoczyzny Elbląskiej to nie tylko okazja do świętowania, ale także do refleksji nad przyszłością. W dobie zmian klimatycznych, presji urbanizacyjnej i nowych wyzwań społecznych, rola tych instytucji jest kluczowa. To one stoją na straży bioróżnorodności, prowadzą działania edukacyjne, promują zrównoważony rozwój i wspierają lokalne społeczności. Lasy Państwowe i Park Krajobrazowy Wysoczyzny Elbląskiej aktywnie współpracują z mieszkańcami, samorządami i organizacjami pozarządowymi, by wspólnie dbać o dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe regionu.

Dzięki tej współpracy powstało wiele obiektów turystycznych – wiaty, punkty widokowe, ścieżki edukacyjne, tablice informacyjne – oraz zrealizowano liczne działania wspierające lokalną przyrodę, jak pielęgnacja pomników przyrody, sadzenie drzew owocowych i nektarodajnych krzewów, wieszanie skrzynek lęgowych dla nietoperzy, popielic czy ptaków, badania naukowe oraz działania edukacyjne.

Zaproszenie do świętowania i odkrywania

Jubileusz 100-lecia Lasów Państwowych i 40-lecia Parku Krajobrazowego Wysoczyzny Elbląskiej to święto wszystkich, którym bliska jest polska przyroda. To doskonała okazja, by odwiedzić ten niezwykły region, poznać jego historię, przyrodę i ludzi, którzy od pokoleń dbają o jego piękno i bogactwo. W najbliższych miesiącach na terenie Wysoczyzny Elbląskiej i w lasach regionu odbędzie się wiele wydarzeń jubileuszowych – spotkań, warsztatów, spacerów edukacyjnych, konkursów i festynów. Zachęcamy do śledzenia informacji na stronach Parku Krajobrazowego i Nadleśnictwa Elbląg oraz do aktywnego udziału w świętowaniu. Wydarzenia jubileuszowe

Oprac. Kamila Górecka-Kirwiel

Pałace i dwory

Warmii i Mazur
– historia, styl i gościnność

Warmia i Mazury – kraina rezydencji z duszą

Warmia i Mazury to region, który od wieków fascynuje nie tylko niezwykłymi krajobrazami, ale też bogactwem zabytków i wyjątkową mozaiką kulturową. Wśród lasów, pól i jezior kryją się pałace i dwory, będące świadectwem dawnych epok, przemian społecznych i losów lokalnych rodów. Dziś wiele z tych rezydencji odzyskało dawny blask i zaprasza gości, oferując niepowtarzalną atmosferę, luksus, kontakt z naturą i inspirujące spotkania z historią. Wyrusz z nami szlakiem najpiękniejszych pałaców i dworów Warmii i Mazur – miejsc, gdzie tradycja spotyka się z nowoczesnością, a każda wizyta staje się niezapomnianą przygodą.

Pałac Mortęgi – renesans dawnej świetności

W zachodniej części Mazur, nieopodal Lubawy, leży wieś Mortęgi – miejsce o bogatej historii, której korzenie sięgają średniowiecza. To tutaj, wśród rozległych pól i lasów, wznosi się Pałac Mortęgi – perła klasycystycznej architektury XIX wieku. Historia tego miejsca to opowieść o rodzie Mortęskich, z którego wywodziła się m.in. słynna ksieni Magdalena Mortęska, założycielka szkoły dla panien szlacheckich w Chełmnie. Przez kolejne stulecia majątek przechodził z rąk do rąk, należał m.in. do rodzin Żalińskich, Działyńskich, Narzymskich i Geigerów. Po II wojnie światowej pałac pełnił różne funkcje – był tu uniwersytet ludowy, szkoła, przedszkole i biura spółdzielni rolniczej.

Dopiero w XXI wieku, dzięki prywatnym właścicielom, rozpoczęła się kompleksowa renowacja, która przywróciła pałacowi dawną świetność. Dziś Pałac Mortęgi to luksusowy hotel z rozległym parkiem, stajniami, oranżerią i zabytkowymi zabudowaniami folwarcznymi. Wnętrza urządzone z dbałością o historyczne detale – zachowały się oryginalne okna, drzwi, żeliwne osłony

grzejników i sztukaterie. Goście mogą korzystać z Santal SPA, jazdy konnej, mini zoo, a dzieci biorą udział w animacjach w Domu Magdaleny, nazwanym na cześć patronki pałacu, Magdaleny Mortęskiej. To miejsce, gdzie każdy detal opowiada historię, a atmosfera sprzyja wypoczynkowi i refleksji. Więcej o Pałacu w Mortęgach piszemy na stronie 57.

www.palacmortegi.pl

Pałac Bałoszyce – neogotycka perła wśród zieleni

Wśród mazurskich pól i lasów, nad malowniczym stawem, wznosi się Pałac Bałoszyce – neogotycka rezydencja z przełomu XVIII i XIX wieku. Zbudowany przez rodzinę von der Groeben, pałac przez lata był siedzibą pruskich rodów szlacheckich. Zachwyca smukłymi wieżami, ceglany elewacjami i bogactwem detali architektonicznych. Otacza go rozległy park, w którym można spacerować wśród starych drzew, podziwiać staw i eksplorować romantyczne alejki. Po starannej renowacji pałac pełni dziś

funkcję hotelu i miejsca organizacji wyjątkowych wydarzeń – od wesel po konferencje. Wnętrza urządzone z dbałością o historyczny klimat: stylowe meble, zabytkowe kominki, oryginalne podłogi i sztukaterie tworzą niepowtarzalny nastrój. To miejsce, które przyciąga miłośników romantyzmu, historii i wypoczynku blisko natury.

www.palacbaloszyce.com

Pałac Kadyny – cesarska rezydencja nad Zalewem Wiślanym

Położony na skraju Wysoczyzny Elbląskiej, w pobliżu Fromborka, Pałac Kadyny to jeden z najbardziej niezwykłych pałaców regionu. Jego historia sięga XIII wieku, kiedy powstała tu pierwsza siedziba rycerska. Obecny kształt rezydencji to efekt przebudowy z przełomu XIX i XX wieku, gdy Kadyny stały się letnią rezydencją cesarza Wilhelma II. Pałac otacza rozległy park. Znajdują się tu też stajnie oraz zabytkowa manufaktura, słynąca z produkcji kafli i ceramiki.

Wnętrza pałacu zachwycają elegancją i klimatem dawnych epok – aparta- »

menty urządzone są w historycznym stylu, a restauracja serwuje dania inspirowane kuchnią regionu. Kadyny to także doskonały punkt wypadowy do zwiedzania Fromborka, Tolkmicka czy rezerwatu „Buki Wysoczyzny Elbląskiej”. Dziś pałac pełni funkcję hotelu i centrum konferencyjnego, a jego goście mogą korzystać z licznych atrakcji, takich jak jazda konna, nordic walking czy wycieczki rowerowe po okolicy.

.....
www.kadyny.com.pl

Pałac Warlity – klasycystyczny urok nad jeziorem

Nad brzegiem jeziora Platyny, w otoczeniu rozległego parku, wznosi się Pałac Warlity – klasycystyczna rezydencja z XIX wieku. Przez lata był siedzibą pruskich i polskich rodów ziemiańskich, a dziś, po gruntownej renowacji, zachwyca gości jako butikowy hotel. Wnętrza pałacu łączą historyczny charakter z nowoczesnym komfortem – stylowe apartamenty, biblioteka, oranżeria i restauracja tworzą wyjątkową atmosferę. Goście mogą korzystać z prywatnej plaży, wypożyczalni sprzętu wodnego, a także spacerować po parku i odkrywać uroki okolicy.

Poza stylowymi pokojami w pałacu, goście mogą wybrać pobyt w nowoczesnych, komfortowych domkach nad samym jeziorem Platyny, a także w wyjątkowych domkach na drzewach. Te dwupoziomowe apartamenty, położone 4 metry nad ziemią, oferują niepowtarzalny widok na jezioro i park, prywatną saunę, klimatyzację, taras z meblami ogrodowymi oraz dostęp do WiFi i TV z serwisem Netflix. Pobyt w domkach na drzewie to prawdziwa gratka dla osób szukających bliskości natury i luksusowego wypoczynku w niebanalnej formie.

.....
www.warlity.pl

Pałac Galiny – renesansowa rezydencja z duszą

Niedaleko Bartoszyce leży Pałac Galiny – renesansowy zespół pałacowo-parkowy, który zachwyca zarówno architekturą, jak i otoczeniem. Historia Galin sięga XVI wieku, gdy powstała tu siedziba rodu von Eulenburg. Przez wieki pałac był świadkiem wielu historycznych wydarzeń, a dziś, po pieczołowej renowacji, zachwyca gości swoim klimatem i elegancją. W Pałacu Galiny mieści się hotel, restauracja, stadnina

koni i centrum rekreacyjne. Goście mogą korzystać z bogatej oferty aktywności – od jazdy konnej, przez rowery, po spacer po parku i okolicznych lasach. To miejsce, które łączy w sobie tradycję, luksus i bliskość natury, a każdy pobyt tutaj to niezapomniana podróż w czasie. Galiny słyną także z organizacji wydarzeń kulturalnych, warsztatów i spotkań tematycznych, które przyciągają miłośników sztuki, historii i aktywnego wypoczynku. Więcej o Pałacu w Galinach piszemy na stronie 56.

.....
www.palac-galiny.pl

”

Goście mogą korzystać z bogatej oferty aktywności – od jazdy konnej, przez rowery, po spacer po parku i okolicznych lasach.

”

Pałac Łęczany – neorenesansowa perła Warmii

Pałac Łęczany to jeden z najpiękniejszych przykładów architektury neorenesansowej na Warmii. Położony nad jeziorem Legińskim, w otoczeniu malowniczego parku, został zbudowany

na początku XX wieku przez rodzinę von Fischer-Lossainen. Zachwyca bogactwem detali architektonicznych, wieżami, tarasami i pięknie zdobionymi wnętrzami. Przez lata był siedzibą pruskich rodów ziemiańskich, a po wojnie pełnił różne funkcje – od domu dziecka po ośrodek badawczy. Dziś Pałac Łęczany jest własnością Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego i służy jako centrum konferencyjne oraz miejsce spotkań naukowych i kulturalnych. Otaczający pałac park z licznymi pomnikami przyrody, stawami i alejkami spacerowymi tworzy wyjątkową atmosferę, a sam obiekt zachwyca zarówno miłośników historii, jak i architektury.

www.lezany.uwm.edu.pl

Pałac Nakomiady – barokowy klejnot z manufakturą ceramiki

Niedaleko Kętrzyna znajduje się Pałac Nakomiady – jeden z najpiękniejszych barokowych pałaców regionu. Zbudowany na początku XVIII wieku przez rodzinę von Hoverbeck, pałac zachwyca harmonijną architekturą, elegancjami wnętrzami i rozległym parkiem. Przez lata był siedzibą pruskich rodów szlacheckich, a dziś, po gruntownej renowacji, pełni funkcję luksusowego hotelu i centrum kulturalnego.

W Pałacu Nakomiady działa unikatowa manufaktura ceramiki, nawiązująca do tradycji dawnych warsztatów »

pałacowych. Goście mogą zwiedzać wnętrza, spacerować po parku, a także podziwiać i kupować ręcznie wykonywane piece kaflowe, ceramikę i inne wyroby. To miejsce, które łączy w sobie historię, sztukę i gościnność, zachwycając każdego, kto tu zawita. Nakomiady słyną także z organizacji warsztatów ceramicznych i wydarzeń kulturalnych, które przyciągają miłośników rzemiosła i tradycji.

www.nakomiady.pl

Pałac Sztynort – legenda Mazur i żeglarska stolica

Pałac Sztynort to miejsce wyjątkowe na mapie Mazur – nie tylko ze względu na swoją historię, ale także położenie nad jeziorem Sztynorckim, jednym z najbardziej znanych akwenów żeglarskich na Szlaku Wielkich Jezior Mazurskich. To właśnie tu znajduje się słynna marina, która czyni Sztynort żeglarską sto-

licą regionu i wymarzonym punktem wypadowym dla miłośników sportów wodnych.

Rezydencja rodu von Lehndorff, zbudowana w XVII wieku, przez wieki była centrum życia towarzyskiego i kulturalnego Mazur. Pałac otoczony jest rozległym parkiem, a w jego sąsiedztwie znajduje się słynna marina żeglarska, która przyciąga miłośników sportów wodnych z całej Polski i Europy.

Po latach zaniedbań pałac jest obecnie stopniowo odnawiany, a jego wnętrza i otoczenie powoli odzyskują dawny blask. Sztynort to nie tylko miejsce o niezwyklej historii, ale także centrum wydarzeń kulturalnych, koncertów

i spotkań żeglarskich. To idealny punkt na mapie Mazur dla tych, którzy chcą połączyć wypoczynek nad wodą z odkrywaniem dziedzictwa regionu. W sezonie letnim Sztynort tętni życiem, a pałac i marina stają się miejscem spotkań żeglarzy, artystów i miłośników historii.

Inne warte uwagi pałace i dwory Warmii i Mazur

Warmia i Mazury kryją znacznie więcej historycznych rezydencji, które zachwycają swoim urokiem i klimatem.

Wśród nich warto wymienić m.in. Pałac w Drogoszach – jeden z największych barokowych pałaców w Polsce, Pałac w Sorkwicach z pięknym parkiem nad jeziorem Lampackim, Pałac w Krokowej, Pałac w Książnie czy Dwór w Łabędniku. Każdy z tych obiektów ma swoją niepowtarzalną historię i atmosferę, a wiele z nich zostało zaadaptowanych na hotele, pensjonaty czy ośrodki kulturalne.

W regionie znajdziemy także liczne dwory szlacheckie – mniejsze, ale pełne uroku rezydencje, które przez wieki były centrum życia ziemiańskiego. Często otoczone są parkami, stawami i alejami starych drzew, a ich wnętrza kryją

i producentami, tworząc wyjątkową ofertę dla turystów i mieszkańców regionu. Dzięki temu pałace i dwory stają się nie tylko miejscem wypoczynku, ale także przestrzenią spotkań, inspiracji i rozwoju.

Wędrówka szlakiem pałaców i dworów Warmii i Mazur to niezapomniana przygoda dla każdego, kto ceni piękno, historię i niepowtarzalny klimat. Każda rezydencja kryje w sobie opowieści o dawnych mieszkańcach, legendy i tajemnice, które czekają na odkrycie. To także doskonała propozycja na romantyczny weekend, rodzinny wypoczynek czy inspirującą podróż w głąb historii regionu.

Latem pałacowe parki i ogrody zachęcają do spacerów, pikników i plenero-

wych wydarzeń. Jesienią można podziwiać złote liście i cieszyć się spokojem okolicy. Zimą wiele rezydencji zamienia się w przytulne azyle, gdzie przy kominku i filiżance gorącej herbaty można odpocząć od codzienności. Wiosną zaś pałace i dwory budzą się do życia, a ogrody rozkwitają feerią barw i zapachów.

Odkryj pałace i dwory Warmii i Mazur – miejsca, gdzie tradycja spotyka się z nowoczesnością, a każda wizyta staje się niezapomnianym przeżyciem. Zachwyć się ich różnorodnością i poczuj magię dawnych czasów w nowoczesnym wydaniu.

Oprac. Kamila Górecka-Kirwiel

oryginalne meble, pamiątki rodzinne i dzieła sztuki. Wiele z nich otwiera swoje podwoje dla gości, dzieląc się niepowtarzalnym klimatem dawnych czasów. To miejsca, gdzie można poczuć ducha przeszłości, a jednocześnie cieszyć się nowoczesnym komfortem i gościnnością.

Dziś pałace i dwory Warmii i Mazur to nie tylko zabytki, ale także miejsca tętniące życiem. W ich murach odbywają się koncerty, wystawy, warsztaty artystyczne, a także spotkania biznesowe i rodzinne uroczystości. Wiele rezydencji oferuje luksusowe noclegi, wykwinną kuchnię opartą na lokalnych produktach oraz wiele form rekreacji – od jazdy konnej, przez żeglowanie, po relaks w spa.

Warto wspomnieć także o roli pałaców i dworów w promocji lokalnej kultury i tradycji. Organizowane są tu festiwale, plenery malarskie, pokazy rzemiosła, degustacje regionalnych potraw i produktów. Wiele obiektów współpracuje z lokalnymi artystami, rzemieślnikami

11.

Posmakuj region Warmii i Mazur

Smaki, które tworzą tożsamość

Warmia i Mazury to nie tylko kraina tysięcy jezior, rozległych lasów i malowniczych krajobrazów. To także region, w którym od pokoleń pielęgnuje się tradycje kulinarne, a smaki powstają z pasji do natury, szacunku dla lokalnych produktów i rzemiosła. W ostatnich latach coraz więcej miejsc stawia tu na ekologię, powrót do korzeni i autentyczność – tworząc przestrzeń, gdzie można nie tylko dobrze zjeść, ale i poczuć prawdziwego ducha regionu.

Na tutejszych stołach spotykają się wpływy kuchni polskiej, niemieckiej, litewskiej i ukraińskiej, które przez wieki tworzyły wyjątkową mozaikę smaków. Kuchnia Warmii i Mazur czerpie z bogactwa lasów, jezior i pól – to właśnie z tych darów natury powstają

dania, które zachwycają prostotą, sycą i rozgrzewają nawet w najchłodniejsze dni. Wędzone ryby z mazurskich jezior, dziczyzna, ręcznie robione sery, gęszyna, kiszonki, konfitury, zioła i owoce leśne – każdy składnik ma tu swoją historię i jest wynikiem pracy rąk lokalnych producentów oraz rodzinnych gospodarstw.

Region słynie również z licznych festiwali kulinarnych i wydarzeń promujących lokalną żywność, podczas których można spróbować tradycyjnych potraw, poznać sekrety domowych receptur i spotkać ludzi, którzy z pasją pielęgnują dziedzictwo kulinarne. Warto zajrzeć do regionalnych restauracji, karczm i gospodarstw, gdzie menu zmienia się wraz z porami roku, a każdy posiłek staje się okazją do odkrywania nowych smaków i aromatów. Warmia

i Mazury to miejsce, gdzie tradycja spotyka się z nowoczesnością, a każdy, kto tu przyjedzie, może poczuć się częścią tej niezwykłej kulinarnej opowieści.

Odkrycie z nami wyjątkowe adresy, które warto odwiedzić, by naprawdę posmakować Warmii i Mazur – od rodzinnych gospodarstw i pasiek, przez restauracje z duszą, aż po tętniące życiem targowiska.

Kozia Farma Złotna – tradycja, natura i kozi slow life

Kozia Farma Złotna to miejsce, które stało się symbolem ekologicznego podejścia do hodowli i produkcji żywności na Warmii i Mazurach. Położona

4.

w malowniczej wsi Złotna, nieopodal Morąga, na pograniczu Warmii, Powiśla, Żuław i Mazur, farma prowadzona przez Katarzynę i Grzegorza Łaskich to aż 62 hektary pól, łąk i pastwisk, gdzie króluje natura, bioróżnorodność i troska o każdy szczegół.

Podstawą funkcjonowania Koziej Farmy jest certyfikowana, ekologiczna hodowla kóz, prowadzona w tzw. chowie otwartym. Kozy żyją tu wolno i szczęśliwie – mają do dyspozycji 18 hektarów aromatycznych pastwisk pełnych dzikich ziół i traw. Furtka do koziarni jest zawsze otwarta, więc zwierzęta mogą swobodnie wychodzić na łąki i wracać, kiedy tylko mają ochotę. Ich dieta uzupełniana jest gałęziami drzew, korą, ekologicznymi jabłkami czy dyniami, co przekłada się na wyjątkowy smak i wartości odżywcze mleka. Na farmie nie stosuje się sztucznych nawozów ani chemii, a uprawy warzyw, owoców i gryki prowadzone są zgodnie z zasadami ekologii. Dzięki temu gospodarstwo nie tylko produkuje zdro-

Z mleka od szczęśliwych kóz powstają tu prawdziwe rarytasy. W ofercie Koziej Farmy znajdziecie szeroki wybór ekologicznych serów.

wą żywność, ale także przyczynia się do zrównoważonego rozwoju regionu i ochrony przyrody.

Z mleka od szczęśliwych kóz powstają tu prawdziwe rarytasy. W ofercie Koziej Farmy znajdziecie szeroki wybór ekologicznych serów: świeży bundz, wędzony „Złotniak”, serwatkę, ser do grillowania Grillek, krótko dojrzewające sery podpuszczkowe, śmietankowe twarożki, sery solankowe, twarde, pleśniowe, a także kefiry i jogurty. Szczególną popularnością cieszy się flagowy kozi jogurt probiotyczny, który – jak podkreślają gospodarze – już po kilku dniach regularnego spożywania odbudowuje florę bakteryjną jelit.

Produkty z Koziej Farmy Złotna wielokrotnie zdobywały nagrody na ogólnopolskich festiwalach i konkursach,

a samo gospodarstwo zostało uznane za najlepsze polskie gospodarstwo ekologiczne w 2016 roku. Wszystkie wyroby można kupić w przytulnym sklepiku na miejscu lub zamówić przez internet. W sezonie na gości czekają także ciepłe przekąski, jak bruschetta z kozim serem, pierogi czy domowe desery.

Kozia Farma Złotna to nie tylko produkcja – to także miejsce spotkań, edukacji i wypoczynku. Katarzyna i Grzegorz Łascy zapraszają wszystkich, którzy chcą zanurzyć się w wiejskim życiu i doświadczyć prawdziwego slow life. Gospodarstwo pełni funkcję zagrody edukacyjnej, organizuje warsztaty serowarskie, degustacje i wycieczki dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Go-

ście mogą poznać tajniki ekologicznej hodowli, zobaczyć proces powstawania serów, wysłuchać opowieści o kozich zwyczajach, a nawet pójść z kozami na pastwisko.

Dla tych, którzy chcą zostać dłużej, przygotowano klimatyczną agroturystykę – komfortowe pokoje w otoczeniu natury, z widokiem na pastwiska i kozią zagrodę. Unikalną atrakcją jest kozioterapię – kontakt z kozami, które są niezwykle towarzyskie i inteligentne, poprawia nastrój i pozwala na chwilę zapomnieć o codziennym stresie.

To miejsce, gdzie ekologia, tradycja i nowoczesność idą w parze. Gospodarze realizują ideę powrotu do źródeł i życia w rytmie natury – od uprawy roślin, przez karmienie zwierząt, po przetwórstwo, wszystko odbywa się tu z troską o środowisko i zdrowie klientów. Farma jest częścią Sieci Dziedzictwa Kulinarne Warmia Mazury i aktywnie promuje lokalne smaki oraz bioróżnorodność regionu.

Wizyta na Koziej Farmie Żłotna to nie tylko uczta dla podniebienia, ale i dla duszy – to miejsce, gdzie można naprawdę zwolnić, poczuć bliskość natury i odkryć, jak smakuje prawdziwe, ekologiczne życie.

.....
www.koziafarma.pl

Eko Żłotna ***– chleb z pradawnego*** ***ziarna i Mazurska*** ***Akademia Wypieków*** ***Tradycyjnych.***

Eko Żłotna to wyjątkowe, rodzinne gospodarstwo ekologiczne położone we wsi Żłotna, niedaleko Morąga. Znajduje się w malowniczej okolicy, która łączy w sobie uroki Mazur, Warmii, Powiśla i Żuław, a prowadzone jest przez Bohdanę i Elżbietę Stankiewiczów przy wsparciu córki Bianki. Ich misją jest powrót do tradycyjnych metod uprawy i przetwórstwa pradawnych zbóż oraz promowanie zdrowego odżywiania, opartego na produktach ekologicznych najwyższej jakości, pochodzących bezpośrednio od lokalnych producentów. Gospodarstwo specjalizuje się w uprawie pradawnych odmian zbóż oraz gryki. Ziarno mielone jest na miejscu w tradycyjnym młynie żarnowym, co pozwala zachować pełnię wartości odżywczych i autentyczny smak. Eko Żłotna posiada certyfikaty ekologiczne zarówno w zakresie uprawy zbóż, jak i ich przemiału.

W ramach gospodarstwa działa Stowarzyszenie Eko Żłotna oraz Mazurska

Akademia Wypieków Tradycyjnych. Akademia powstała, by propagować bioróżnorodność w rolnictwie, uprawę i wykorzystywanie pradawnych zbóż oraz tradycyjny przemysł w młynach żarnowych. Jej celem jest także nauka wypieku pieczywa z ekologicznych, całoziarnowych mąk razowych oraz popularyzacja dziedzictwa kulinarnego Warmii i Mazur.

Eko Żłotna regularnie organizuje kursy, szkolenia i warsztaty, podczas których uczestnicy poznają tajniki wypieku chleba na zakwasie, przygotowywania bułek orkiszowych, domowych makaronów czy ciast według dawnych receptur. W trakcie zajęć można zobaczyć pokaz przemiału zbóż na żarnach i dowiedzieć się więcej o nieistniejącym już zawodzie młynarza. Gospodarze uczą także, jak wykorzystywać ziarna oraz mąki z pradawnych odmian zbóż w codziennej kuchni i opowiadają o ekologii oraz bioróżnorodności.

Produkty Eko Żłotnej – mąki, kasze, chleby i inne wyroby – można kupić w gospodarstwie, w sklepie internetowym pod adresem www.ekozlotna.pl oraz podczas targów i wydarzeń regionalnych. Wszystkie oferowane produkty powstają bez użycia chemii i sztucznych dodatków, z poszanowaniem środowiska naturalnego i bio-

8.

różnorodności oraz tradycji regionu. Gospodarstwo zostało wielokrotnie wyróżnione – m.in. w 2022 roku w plebiscybie ORGANIC LIFE TOP 50, w 2023 roku jako najlepsze ekologiczne gospodarstwo w województwie warmińsko-mazurskim oraz w ogólnopolskim konkursie „Sposób na Sukces” organizowanym pod patronatem Prezydenta R.P. Eko Złotna jest również laureatem prestiżowej nagrody Lauru Najlepsi z Najlepszych przyznawanej przez Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Gospodarstwo należy do sieci Dziedzictwa Kulinarne Warmia-Mazury oraz do sieci Zagród Edukacyjnych. Jest również gospodarstwem demonstracyjnym działającym przy ogólnopolskim Centrum Doradztwa Rolniczego oraz członkiem Stowarzyszenia Producentów i Przetwórców Ekologicznych Polska Ekologia.

Wizyta w Eko Złotnej to nie tylko okazja do zakupu zdrowych produktów, ale także niezwykle lekcja o tradycji,

ekologii i produkcji rolnej – od zdrowego ziarenka do zdrowego bochenka.

www.ekozlotna.pl

Warmińska Pszczola – miód z pasją i edukacją

Warmińska Pszczola to wyjątkowa zagroda edukacyjna i ekologiczna pasieka wędrowna położona na pograniczu Warmii i Mazur, w malowniczej miejscowości Purda, około 20 kilometrów od Olsztyna. To miejsce stworzyli Kasia i Andrzej Maziec, którzy po latach życia w mieście i pracy w korporacji postanowili zamienić miejskie tempo na bliskość natury i życie zgodnie z rytmem przyrody. Choć początki na Warmii nie były łatwe, dziś prowadzą jedno z najbardziej cenionych gospodarstw pszczelarskich w regionie.

Pasieka Warmińska Pszczola liczy obecnie około 350 uli i jest prowadzona

w duchu ekologii – pszczoły wędrują wraz z właścicielami od pożytku do pożytku, w zależności od kwitnienia roślin. Wiosną praca zaczyna się na łąkach mniszka, potem pszczoły trafiają na pola rzepaku, w czerwcu pod aromatyczne lipy, a latem na białe łąny gryki. Sezon kończy się na nawłoci,

a pomiędzy tymi pożytkami powstaje miód Tysiąca Kwiatów – esencja lokalnej przyrody, której nie znajdziecie nigdzie indziej.

Współpraca z lokalnymi rolnikami, którzy również stawiają na ekologiczne uprawy bez chemii i nawozów, sprawia, że miód z Warmińskiej Pszczoly jest nie

potrzeba odwiedzenia aż czterech milionów kwiatów.

Zagroda oferuje także dwa całoroczne domki turystyczne, w których można zatrzymać się na dłużej i w pełni zanurzyć w sielskim klimacie Warmii. Gości budzi śpiew ptaków, a przez okna zagładają sarny – to miejsce, gdzie naprawdę

dziwie rodzinną atmosferą. Założony przez Teresę i Grzegorza Winiarków, którzy po latach pracy w Warszawie postanowili przenieść się na Mazury, Tusinek od początku powstawał z myślą o miejscu, gdzie tradycja, natura i gościnność idą w parze.

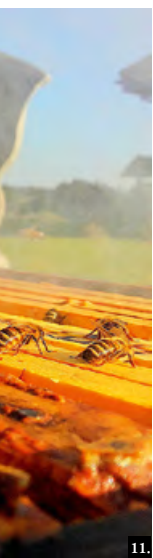
Początki nie były łatwe – wymagało

9.

10.

11.

tylko wyjątkowy w smaku, ale i w pełni naturalny. W ofercie znajdują się różne rodzaje miodów, w tym mniszkowy, rzepakowy, lipowy, gryczany, nawłociowy oraz wspomniany wielokwiatowy. Można tu także kupić inne produkty pszczele: świece z wosku, pyłek, propolis czy pierzęgę.

Jednak Warmińska Pszczola to nie tylko produkcja miodu – to także miejsce edukacji i inspiracji. Gospodarze prowadzą warsztaty dla dzieci, młodzieży i dorosłych, podczas których można poznać fascynujący świat pszczół, zobaczyć, jak wygląda praca w pasiece, a nawet spróbować własnoręcznie odsklepić plaster miodu i wziąć udział w wirowaniu. Uczestnicy dowiadują się, jak ważne są pszczoły dla ekosystemu, jak wygląda życie w ulu i jak powstaje miód. To tu poznacie ciekawostki, które na długo zapadną w pamięć – na przykład, że jedna pszczoła robotnica w ciągu życia produkuje tylko 1/12 łyżeczki miodu, a do wytworzenia kilograma miodu

można odpocząć od codziennego zgiełku i poczuć bliskość natury.

Warmińska Pszczola to nie tylko pasja i praca, ale także misja – edukacja, ochrona środowiska i promowanie lokalnych, naturalnych produktów. To miejsce, które inspiruje do życia w zgodzie z przyrodą i pokazuje, jak wielką rolę odgrywają pszczoły w naszym świecie. Każda wizyta tutaj to nie tylko okazja do spróbowania wyjątkowego miodu, ale także niezapomniane doświadczenie, które zostaje w pamięci na długo.

.....
www.mazuryagroturystyka.com.pl

Zajazd Tusinek – domowa kuchnia, farmerski sklep i smak dzieciństwa

Zajazd Tusinek w Rozogach to miejsce, które od ponad 27 lat zachwyca autentyczną, regionalną kuchnią i praw-

to gruntownego remontu upadającego gospodarstwa i ogromu pracy na kilkudziesięciu hektarach ziemi. Dziś Tusinek to nie tylko restauracja i hotel, ale także serce lokalnej społeczności oraz ważny przystanek na kulinarnej mapie Warmii i Mazur.

Naturalnym centrum Tusinka jest kuchnia – od lat prowadzona przez miejscowe gospodynie, które przygotowują dania według tradycyjnych, regionalnych przepisów. Tajemnica smaku tkwi w składnikach: mleko, sery, mięso, jaja, warzywa i owoce pochodzą głównie z własnego gospodarstwa lub od zaprzyjaźnionych, sprawdzonych producentów z okolic.

Własna hodowla krów i kóz pozwala na produkcję świeżego mleka, z którego w przydomowej serowni powstają sery – zarówno krowie, jak i kozie. W menu królują domowe pierogi, kluski, zupy, pieczone mięsa, a także wypiekany na miejscu chleb, ciasta i inne przysmaki, które przywołują wspomnienia dzieciństwa.

Integralną częścią zajazdu jest farmer-ski sklep, gdzie można kupić produkty z własnego gospodarstwa oraz od lokalnych wytwórców: sery, wędliny, miody, chleby, zioła, przetwory czy ciasta, a nawet świeże warzywa i owoce. Wiele z tych produktów pochodzi z własnego gospodarstwa lub od lokalnych producentów, z którymi właściciele współpracują od lat. Dzięki temu każdy klient ma pewność, że kupuje żywność najwyższej jakości, bez zbędnych dodatków i konserwantów. Wizyta w Tusinku to doskonała okazja, by zabrać ze sobą autentyczne smaki Mazur i Warmii, a także spróbować produktów wpisanych na listę Dziedzictwa Kulinarного regionu.

Tusinek to nie tylko restauracja i sklep – to także hotel z 17 komfortowymi pokojami, położony w głębi posiadłości, z dala od drogi, otoczony własnoręcznie sadzonym świerkowym lasem i aleją lipową. Goście mogą tu odpocząć w ciszy, blisko natury, w otoczeniu pól, lasów i zwierząt gospodarskich.

Zajazd jest miejscem przyjaznym rodzinom – dzieci mogą odwiedzić mini-zoo, pobawić się na placu zabaw, a dorośli wziąć udział w warsztatach kulinarnych, degustacjach czy wydarzeniach tematycznych związanych z kuchnią i tradycją regionu. W Tusinku dba się o ekologię, edukację i przekazywanie tradycji. Gospodarze prowadzą zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży, podczas których można nauczyć się przetwarzania produktów spożywczych, poznać ginące zawody, spróbować swoich sił w rękodzielnictwie czy dowiedzieć się więcej o rolnictwie i przyrodzie regionu.

W Tusinku żyje się zgodnie z ideą slow life, a szacunek dla natury, ludzi i lokalnej tradycji jest tu widoczny na każdym kroku. Dlatego też miejsce to zachwyca nie tylko różnorodnością smaków, ale i atmosferą – tu czas płynie wolniej, a każdy gość może poczuć się jak w domu, przywołać smaki dzieciństwa i doświadczyć prawdziwej, mazurskiej gościnności.

www.tusinek.com.pl

Targowisko Tomaszkowo – święto lokalności i spotkań

Targowisko „Dobre bo Nasze Warmińsko-Mazurskie” w Tomaszku, znane także jako Spizarnia Warmińska, to miejsce, które w krótkim czasie stało się jednym z najważniejszych punktów na kulinarnej mapie regionu. Powstało z potrzeby połączenia tych, którzy szukają autentycznych, lokalnych produktów z ich twórcami – rolnikami, rzemieślnikami i pasjonatami smaku. Od pierwszych dni działalności, gdy pod koniec lipca 2022 roku hala świeciła pustkami, a stoisk było zaledwie kilka, targowisko rozrosło się do niemal pięćdziesięciu wystawców, przyciągając tłumy mieszkańców i gości z całego regionu, a także turystów z odległych miast Polski. Każda sobota w Tomaszku to prawdziwe święto lokalności. Na parkingu przed halą pojawiają się

tyczne, a każdy wystawca przechodzi weryfikację – zanim dołączy do grona sprzedawców, jest odwiedzany i sprawdzany pod kątem jakości oraz metod produkcji.

Na targu znajdziemy wszystko, co najlepsze w regionie: świeże pieczywo, sery, wędliny, ryby, miody, warzywa, owoce, zioła, domowe przetwory i wypieki, a także coraz większy wybór rękodzieła i naturalnych kosmetyków. Szczególne miejsce zajmują tu członkowie Sieci Dziedzictwa Kulinarного Warmii i Mazur, których stoiska są specjalnie oznaczone. Wśród nich są m.in. tradycyjne wędzarnie, gospodarstwa ekologiczne, mleczarnie, pasieki czy ogrodnicy.

Targowisko w Tomaszku to nie tylko miejsce zakupów, ale także spotkań, rozmów i wymiany doświadczeń. To społeczność ludzi, których łączy pasja do dobrego jedzenia i szacunek do tradycji. Wspólnie tworzą nowe produkty, dzielą się przepisami i inspirować do życia

auta z różnych zakątków Warmii, Mazur, a nawet spoza województwa.

Targowisko przyciąga nie tylko różnorodnością i jakością produktów, ale także atmosferą wspólnoty. Kupujący mogą poznać producentów, dowiedzieć się więcej o procesie wytwarzania żywności, skorzystać z ich rad i inspiracji. Organizatorzy dbają o to, by sprzedawane produkty były auten-

w stylu slow. W każdą sobotę od 7.00 do 13.00 (pod warunkiem, że produkty nie zostaną wcześniej sprzedane) można tu poczuć prawdziwego ducha Warmii i Mazur – autentyczność, gościnność i radość z bycia razem.

www.warminskaspizarnia.pl

Oprac. Kamila Górecka-Kirwiel

Odkryj smak *Warmii i Mazur*

Warmia i Mazury to region, który zachwyci nie tylko krajobrazami, ale i bogactwem autentycznych, lokalnych smaków. Od koziego sera, przez ekologiczny chleb i miód, po domowe przysmaki i produkty z targowiska – każdy znajdzie tu coś dla siebie. Wyrusz w kulinarną podróż i posmakuj regionu, który inspirował do powrotu do natury i tradycji. Tu każdy dzień może stać się świętem smaku, spotkania i autentycznego, lokalnego życia.

Aby naprawdę poznać kulinarne dziedzictwo Warmii i Mazur, warto sięgnąć po dania, które od pokoleń goszczą na tutejszych stołach. Obok słynnych serów i miodów, region słynie z wyjątkowych potraw, które łączą prostotę z bogactwem smaków. Wśród nich króluje karmuszek – sycąca zupa z mięsa, fasoli i kapusty, będąca przykładem wpływów kuchni polskiej i niemieckiej, a także mazurskie farszynki, czyli kotlecki ziemniaczane z mięsno-jajecznym farszem, które podaje się zarówno jako samodzielne danie, jak i dodatek do zup.

Nie sposób nie wspomnieć o stynkach – małych rybkach z mazurskich jezior, które są prawdziwym rarytatem, szczególnie w sezonie zimowym, oraz o dzyndzałkach z hreczką i skrzeczkami, czyli małych pierogach z mięsem wołowym i kaszą gryczaną, wpisanych na listę polskich produktów tradycyjnych.

W kuchni Warmii i Mazur ważne miejsce zajmują także inne ryby – świeże, wędzone, podawane na wiele sposobów, a także gęsi, domowe kiszonki, zioła i owoce leśne, które nadają potrawom niepowtarzalnego charakteru.

Warto odwiedzić lokalne restauracje i karczmy, takie jak Karczma Warmińska w Gietrzwałdzie, Gościniec

Ryński Młyn czy Cudne Manowce w Olsztynie, gdzie tradycyjne receptury łączą się z nowoczesnym podejściem do gotowania, a każdy posiłek staje się okazją do odkrywania historii regionu. Nie zapominajmy także o wyjątkowych produktach wpisanych na listę tradycyjnych i regionalnych – zsiadłym mleku, kawiorze ze szczupaka, syropie buraczanym, sękaczu mazurskim czy miodzie Mazur Garbatych, które są dumą lokalnych producentów i ambasadorami smaku regionu.

Kulinarna podróż po Warmii i Mazurach to nie tylko uczta dla podniebienia, ale także spotkanie z ludźmi, któ-

rzy z pasją pielęgnującą lokalne tradycje i dzielą się nimi z gośćmi. To region, gdzie każdy posiłek opowiada własną historię, a smak dzieciństwa i domowego ciepła odnajduje się w każdym kęsie. Odwiedzając Warmii i Mazury, pozwól sobie na odkrywanie nowych smaków, rozmowy z lokalnymi producentami na targowiskach, udział w warsztatach kulinarnych i degustacjach. Niech ta podróż stanie się inspiracją do powrotu do prostoty, naturalności i radości płynącej ze wspólnego stołu. Tu tradycja spotyka się z nowoczesnością, a każdy dzień to nowe święto smaku i lokalnej gościnności.

Oprac. Kamila Górecka-Kirwiel

Miejsca Przyjazne Rowerzystom

Warmia i Mazury oferują wiele możliwości zarówno rekreacyjnej, jak i wyczynowej jazdy na rowerze. Doświadczeni turyści, korzystając z dostępnych map i narzędzi geolokalizacyjnych, bez trudu pokonają różnorodne drogi prowadzące przez malownicze zakątki regionu.

Dla wygody i komfortu jazdy, a także z myślą o osobach jeżdżących okazjonalnie, dzieciach i seniorach, wytyczono liczne szlaki o różnej długości i różnym stopniu trudności. Niezależnie od poziomu doświadczenia turystów rowerowych, region oferuje im niezapomniane wrażenia i piękne krajobrazy.

Na rowerowych szlakach

Wzdłuż północnej granicy województwa przebiega regionalny odcinek

Wschodniego Szlaku Rowerowego Green Velo (395 km) – najdłuższej trasy rowerowej w Polsce. Łączą się z nim m.in. Szlak Rowerowy Kanału Elbląskiego (85 km, z Ostródy do Elbląga), ścieżka rowerowa Szlakiem Kolejowym (28 km, Orneta – Lidzbark Warmiński) oraz Łyżnostrada (ok. 160 km, Nidzica – Olsztyn – Lidzbark Warmiński – Bartoszyce – Stopki). Połączenie z Green Velo (w Węgorzewie) zyskała też Mazurska Pętla Rowerowa, prowadząca wokół Wielkich Jezior Mazurskich (ponad 300 km, m.in. przez Giżycko, Mrągowo, Ruciane-Nidę).

Powstają też liczne trasy lokalne, często o nawierzchni bitumicznej, wytyczone m.in. na dawnych torowiskach kolejowych, z infrastrukturą dla turystów (wiaty, miejsca odpoczynku). Przykłady to trasy Kurzętnik – Iława (przez Nowe Miasto Lubawskie) i Szczytno – Biskupiec (przez Dźwierzuty).

Ciekawą propozycją są wyprawy historycznymi szlakami komunikacyjnymi. Gościniec Niborski (41 km) prowadzi przez Puszcę Napiwodzko-Ramucką dawnym traktem z Olsztyna do Warszawy, kończąc się we wsi Napiwoda. Poza Mazurską Pętlą Rowerową, w Krainie Wielkich Jezior Mazurskich wytyczono też wiele innych tras, m.in. Pętlę Nidzką (47 km) i Pętlę Beldany (39 km), które zaczynają i kończą się w Rucianem-Nidzie. Wiele wrażeń dostarcza także szlak Giżycko – Ryn – Święta Lipka (65 km). Szlaki łączą atrakcje przyrodnicze (rezerваты, pomniki przyrody, ścieżki edukacyjne), kulturowe (zabytki, muzea) i rekreacyjne (plaże, parki, promenady, obiekty sportowe). Przebiegają przez tereny różnorodnie krajobrazowo: od płaskich Żuław Wiślanych, przez malownicze klify nad Zalewem Wiślany, pagórkowate pojezierza i wysoczyzny, po mazurskie równiny z cienistymi puszcami.

Czym są Miejsca Przyjazne Rowerzystom?

W województwie warmińsko-mazurskim funkcjonuje system rekomendacji Miejsc Przyjaznych Rowerzystom (MPR) na Wschodnim Szlaku Rowerowym Green Velo oraz Regionalny System Rekomendacji rozwijany przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Obiekty należące do tych systemów są oznakowane specjalnymi tabliczkami, a ich forma zależy od funkcji danego MPR-u.

Miejsca Przyjazne Rowerzystom to obiekty usługowe z pięciu kategorii, które dostosowały ofertę do potrzeb turystów rowerowych. Należą do nich:

2.

3.

4.

wypożyczalnie, serwisy i sklepy rowerowe, obiekty noclegowe i gastronomiczne, atrakcje turystyczne oraz punkty informacji turystycznej. MPR-y są ważnym elementem infrastruktury towarzyszącej szlakom rowerowym. Sieć MPR-ów to spójny, otwarty i bezpłatny system rekomendacji obiektów dla rowerzystów. Celem jego działania jest trwała współpraca samorządu województwa z podmiotami świadczącymi usługi dla turystów oraz ujednolicenie standardów, co przekłada się na wygodę korzystania z tych usług.

Rekomendowane obiekty spełniają określone wymogi. Obiekty noclegowe muszą zapewniać możliwość pobytu na jedną dobę, bezpieczne i bezpłatne przechowanie rowerów oraz narzędzia do podstawowych napraw. Atrakcje turystyczne oferują bezpłatny parking rowerowy i możliwość przechowania sprzętu. Pozostałe obiekty również zapewniają bezpieczne parkingi rowerowe. Dodatkowo MPR-y mogą oferować

udogodnienia, takie jak suszarki do ubrań i sprzętu.

MPR-y często udzielają informacji o atrakcjach i wydarzeniach w okolicy oraz dysponują własnymi wypożyczalniami rowerów.

Korzyści z wyboru MPR-ów

Wybierając obiekty MPR, rowerzyści mają pewność, że trafią na infrastrukturę i usługi dostosowane do ich potrzeb. Oferowane są noclegi na jedną noc w różnych standardach oraz udogodnienia zwiększające komfort i bezpieczeństwo podróży. W wielu miejscach można liczyć na pełnowartościowe śniadania przygotowane z myślą o osobach aktywnych fizycznie oraz prowiant „na wynos”. Dla samodzielnych dostępny jest aneks kuchenny. Atutami są też możliwości skorzystania z narzędzi do naprawy roweru i bezpiecznego przechowania sprzętu

i bagażu. Obiekty często zapewniają dostęp do informacji o lokalnych atrakcjach, trasach i wydarzeniach oraz dostęp do Internetu, co ułatwia planowanie dalszej podróży. Standaryzacja usług w ramach sieci MPR gwarantuje podobny, wysoki poziom obsługi w całym województwie. Korzystanie z MPR-ów to wygoda, bezpieczeństwo i lepsze doświadczenie podróży rowerowej – niezależnie od długości trasy i poziomu zaawansowania jadących.

Jak znaleźć MPR?

Obiekty z rekomendacją są oznaczone tabliczkami z symbolem sieci MPR. Informacje o nich dostępne są na stronie mazury.travel w zakładce Szlaki Rowerowe, oficjalnej stronie Wschodniego Szlaku Rowerowego Green Velo greenvelo.pl oraz w bezpłatnym Katalogu Miejsc Przyjaznych Rowerzystom.

Jakie obiekty mogą zostać MPR-ami?

W systemie MPR mogą się znaleźć firmy i instytucje świadczące usługi w co najmniej jednej z pięciu kategorii oraz zarządcy obiektów i atrakcji turystycznych na szlakach rowerowych. Otwarte nabory zgodnie z regulaminem organizowane są przynajmniej raz w roku. Zgłoszenia odbywają się przez wypełnienie i przesłanie formularza do Departamentu Turystyki i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Formularze oceniane są pod względem formalnym i merytorycznym.

Warmia i Mazury to region, w którym rowerzyści mogą liczyć na profesjonalną obsługę, bogatą infrastrukturę i niezapomniane wrażenia.

.....
Więcej informacji na stronach:

www.mazury.travel/rowery/miejsca/
www.greenvelo.pl/miejsca

Oprac. Departament Turystyki i Sportu
Urzędu Marszałkowskiego
Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Kamperem po Warmii i Mazurach

– wolność, natura
i przygoda na czterech kołach

Warmia i Mazury to jeden z najpiękniejszych zakątków Polski, który od lat przyciąga miłośników aktywnego wypoczynku i bliskości natury. Kraina tysiąca jezior, zielonych lasów, malowniczych wsi i historycznych miasteczek zachwyca o każdej porze roku. Coraz więcej osób decyduje się odkrywać ten region w wyjątkowy sposób – podróżując kamperem. To nie tylko moda, ale przede wszystkim styl życia, który daje niesamowite poczucie wolności, niezależności i kontaktu z przyrodą.

Kamper – dom na kółkach

Podróżowanie kamperem to prawdziwa rewolucja w turystyce. Wystarczy spakować najpotrzebniejsze rzeczy, wybrać trasę i ruszyć w drogę. Kamper staje się naszym mobilnym domem – z wygodnym łóżkiem, kuchnią, łazienką i wszystkimi udogodnieniami, które pozwalają czuć się komfortowo nawet w środku lasu czy nad brzegiem jeziora. To doskonała opcja zarówno dla rodzin z dziećmi, jak i par czy grup przyjaciół. W kamperze nie obowiązują sztywne godziny zameldowania i wymeldowania, nie trzeba martwić się o rezerwację – to my decydujemy, gdzie i kiedy się zatrzymamy.

Swoboda wyboru i bliskość natury

Jedną z największych zalet podróżowania kamperem po Warmii i Mazurach jest swoboda wyboru miejsc noclegu.

Region oferuje mnóstwo kempingów, pól namiotowych i specjalnych miejsc postojowych dla kamperów, ale nic nie stoi na przeszkodzie, by zatrzymać się na leśnej polanie czy w pobliżu małej wsi – wystarczy przestrzegać zasad szacunku dla przyrody i lokalnych przepisów. Poranki nad jeziorem, śniadania na świeżym powietrzu, wieczory przy ognisku i widok na nocne rozgwieżdżone niebo – to codzienność podróżujących kamperem po Warmii i Mazurach.

Gdzie się zatrzymać?

W regionie nie brakuje miejsc przyjaznych kamperom. Wiele kempingów i marin oferuje pełną infrastrukturę: stanowiska z prądem i wodą, sanitariaty, miejsca do grillowania, a nawet wypożyczalnie sprzętu wodnego. Popularne są m.in. kempingi w okolicach Giżycka, Mikołajek, Mrągowa czy Ełku, ale warto też odkrywać mniej znane zakątki – małe przystanki, gospodarstwa agroturystyczne czy leśne polany z widokiem na jezioro. Coraz więcej miejscowości inwestuje w nowoczesne camper parki, gdzie można bezpiecznie zaparkować, uzupełnić wodę czy opróżnić zbiorniki. Poniżej przedstawiamy najciekawsze kempingi na Mazurach, które zyskały uznanie kamperowiczów i ekspertów.

Pajda Mazur

Pajda Mazur położona jest w miejscowości Kątno, tuż nad malowniczym Jeziorem Szelań Wielki. To miejsce wyjątkowe pod wieloma względami – znajdziesz tu nie tylko stanowiska

kamperowe i carawaningowe, ale także domki na wodzie, komfortowe domki drewniane, nowoczesne apartamenty oraz pole namiotowe. Na terenie ośrodka działa restauracja serwująca wyśmienitą kuchnię regionalną, w tym domowy chleb wypiekany na miejscu. Pajda Mazur oferuje bezpośredni dostęp do jeziora, prywatne moło, wypożyczalnię sprzętu wodnego i przyjazne dzieciom kąpielisko. W sezonie organizowane są tu warsztaty i animacje dla najmłodszych, ogniska, grille i imprezy z muzyką. Goście mogą korzystać z podłączeń do prądu i wody, nowoczesnych sanitariatów z ciepłą wodą 24/7, WC chemicznego, zmywalni naczyń oraz pralki. To idealne miejsce na rodzinny wypoczynek w otoczeniu mazurskiej przyrody.

www.pajdamazur.com

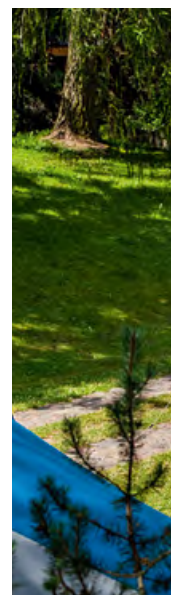
1.

2.

3.

Hotel Anders

Dla osób, które poza bliskością natury cenią sobie także wygodę i dostęp do hotelowych atrakcji, doskonałym wyborem będzie camper park przy Hotelu Anders w Starych Jabłonkach. To nowoczesna, komfortowa przestrzeń dla kamperów i carawaningu, położona w sąsiedztwie lasu i jeziora Szeląg Mały. Goście camper parku mają dostęp do wszystkich udogodnień hotelowych: strefy wellness, restauracji, wypożyczalni rowerów i sprzętu wodnego, a także boisk sportowych i placu zabaw dla dzieci. To miejsce, gdzie można połączyć swobodę podróżowania kamperem z luksusem hotelowego wypoczynku i aktywnościami na łonie natury.

www.hotelanders.pl/oferty/camper-park-stare-jablonki

Camping Dłużek

Leży nad pięknym i czystym jeziorem Dłużek, w otoczeniu starego, mazurskiego lasu. To kemping dla tych, którzy szukają ciszy, spokoju i bliskiego kontaktu z naturą, z dala od miejskiego zgiełku. Na terenie o powierzchni około 2 hektarów przygotowano miejsca dla przyczep kempingowych, kamperów oraz namiotów – wiele z nich znajduje się tuż nad wodą lub w cieniu lasu. Do dyspozycji gości jest piaszczysta plaża z pomostem (także wędkarskim), plac zabaw dla dzieci, wypożyczalnia rowerów i sprzętu wodnego, łódzie wędkarskie oraz możliwość organizacji spływów kajakowych. Na terenie kempingu znajduje się sklep z minibarem, wiata biesiadna z kominkiem, ujęcia wody, wiata z wędzarnią, miejsce na ognisko oraz nowoczesny punkt sanitarny z WC, prysznicami, zmywalnią i pralnią. Camping Dłużek to gwarancja spokojnego wypoczynku w sercu Mazur.

www.camping-dluzek.pl

Wagabunda

Ośrodek położony w Mikołajkach to propozycja dla tych, którzy chcą być blisko tętniącego życiem kurortu, ale jednocześnie cenią sobie ciszę i zieleń. Ośrodek oferuje przestronne, trawiaste pole namiotowe oraz stanowiska

carawaningowe z pełnym zapleczem sanitarnym. Na miejscu dostępne są plac zabaw, boisko do siatkówki plażowej i bezpłatne Wi-Fi. Wagabunda to także laureat konkursu „Mister Camping” i miejsce chętnie wybierane przez kamperowiczów.

www.wagabunda-mikolajki.pl

Camping Tumiany

Leży na głównym szlaku kajakowym rzek Dadaj, Pisa i Łyna, w otoczeniu dwóch jezior i lasu. Oferuje rozbudowaną bazę sportowo-rekreacyjną: spływy kajakowe, wycieczki piesze i rowerowe, przejażdżki konne, rejsy rowerami wodnymi i łodziami, tor gokartowy z gokartami na pedały, target z dinozaurami do strzelania z łuku oraz piaszczystą plażę. Na terenie działa restauracja „Z widokiem” serwująca regionalne dania i świeży chleb wypiekany na miejscu. To idealne miejsce na dłuższy pobyt i aktywny wypoczynek.

www.camping-tumiany.pl

Kamperem przez cztery pory roku

Warmia i Mazury zachwycają nie tylko latem. Wiosną budzą się do życia, latem kuszą wodnymi atrakcjami, jesienią zachwycają kolorami, a zimą zamieniają się w krainę ciszy i spokoju. Kamper daje możliwość podróżowania przez cały rok – nowoczesne pojazdy są dobrze izolowane i wyposażone w ogrzewanie, więc nawet chłodniejsze miesiące nie stanowią przeszkody. Zimą można odkrywać uroki leśnych tras, korzystać z saun i balii w gospodarstwach agroturystycznych, a wieczory spędzać przy ognisku. Niezależnie od tego, czy wybierasz się na weekend, czy planujesz dłuższą wyprawę – Warmia i Mazury zawsze mają coś wyjątkowego do zaoferowania. Spakuj się, wsiądź do kampera lub wynajmij go już na miejscu w jednej z coraz liczniej powstających wypożyczalni i ruszaj na spotkanie przygody!

Oprac. Kamila Górecka-Kirwiel

Odkryj magię

na Mazurach i Warmii

Warmia i Mazury to prawdziwy raj dla miłośników aktywnego wypoczynku i bliskości natury, który od lat przyciąga entuzjastów sportów wodnych. W ostatnich latach ogromną popularność zdobywa SUP, czyli Stand Up Paddleboarding – rekreacyjne i wszechstronne pływanie na stojąco na desce z wiosłem. To aktywność, która nie wymaga ani dużego doświadczenia, ani specjalistycznego sprzętu, a pozwala cieszyć się spokojem jezior, podziwiać malownicze krajobrazy i aktywnie spędzać czas, harmonijnie łącząc ruch na świeżym powietrzu z bliskością natury. Mazurskie jeziora i kanały, otoczone lasami i malowniczymi wioskami, są wręcz stworzone do spokojnego dryfowania, rodzinnych wycieczek, treningów i sportowych wyzwań na desce SUP. Tutejsze akweny są wyjątkowo przyjazne dla każdego, niezależnie od wieku, kondycji i umiejętności.

Pływanie na deskach SUP to nie tylko przyjemność, ale też szereg korzyści dla zdrowia i samopoczucia. Regularne pływanie wzmacnia mięśnie całego ciała, poprawia równowagę, koordynację oraz kondycję sercowo-naczyniową, a przy tym daje możliwość głębokiego relaksu na łonie natury. To także świetny sposób na wspólne spędzanie czasu z rodziną czy przyjaciółmi – SUP angażuje każdego, niezależnie od wieku. Może to być zaskakujące, ale pływanie na SUP to aktywność, którą możesz uprawiać niemal przez cały rok – kluczem jest odpowiedni strój dostosowany do warunków pogodowych. Latem wystarczą szorty i koszulka, a także obowiązkowa ochrona przeciwsłoneczna i zapas wody. W chłodniejsze dni warto postawić na piankę neoprenową, która skutecznie izoluje ciało od zimnej

wody i utrzymuje ciepło. Dla najbardziej wymagających i podczas bardzo niskich temperatur doskonałym rozwiązaniem są suche kombinezony, które całkowicie chronią przed wilgocią, pozwalając komfortowo pływać nawet jesienią czy wczesną wiosną. Do tego warto mieć neoprenowe skarpety, rękawiczki i czapkę, które dodatkowo zabezpieczą przed utratą ciepła. Odpowiedni ubiór pozwala cieszyć się SUP-em przez większą część roku, niezależnie od kaprysów pogody. Pamiętajmy też o obowiązkowym wyposażeniu, takim jak kamizelka asekuracyjna i leash (linka łącząca deskę z nogą), które zwiększają nasze bezpieczeństwo na wodzie.

Wypożyczalnie i szkoły SUP – gdzie warto zajrzeć?

Jeśli nie masz własnego sprzętu, nie musisz się martwić – na Mazurach i Warmii działa wiele wypożyczalni oraz szkółek, które oferują zarówno wynajem desek, jak i lekcje z instruktorem.

Wioska Surfów Wilkasy

Wartym uwagi miejscem jest Wioska Surfów w Wilkasach, na terenie Ośrodka PTTK nad jeziorem Niegocin. Oprócz wypożyczalni desek SUP, ośrodek oferuje także szkolenia, wycieczki grupowe i ciekawe wydarzenia sportowe. To doskonała baza wypadowa do eksplorowania okolicznych jezior i doskonalenia swoich umiejętności na desce.

Wioska Surfów to prawdziwe centrum sportów wodnych na Mazurach, oferujące znacznie więcej niż tylko pływanie na desce SUP. Znajdziesz tu

profesjonalne lekcje i kursy windsurfingu, które pozwalają poczuć moc wiatru i prędkość na wodzie. Dla miłośników ekstremalnych wrażeń dostępny jest kitesurfing, czyli pływanie na desce ciągniętej przez latawiec, które daje niesamowite uniesienia i adrenalinę. W przypadku bezwietrznych dni idealnym wyborem jest wakeboarding – dynamiczna jazda na desce za motorówką, a także skimboarding, czyli poślizgi i triki na specjalnym torze skimboardowym zlokalizowanym na plaży Wioski Surfów. Dodatkowo, w Wiosce Surfów można spróbować nowoczesnego wingfoila – sportu łączącego elementy windsurfingu, kitesurfingu i SUP foilingu, pozwalającego na „latanie” nad wodą przy niewielkim wietrze.

www.wioskasurfow.pl

SUPER Baza Miłomłyn

W okolicach Miłomłyna działa także SUPER Baza Miłomłyn – miejsce, gdzie możesz wziąć udział w profesjonalnych szkoleniach SUP, wybrać się na wycieczkę po kanałach i jeziorach z przewodnikiem, a także uczestniczyć

w wyprawach na wschód lub zachód słońca. To idealna propozycja dla osób, które chcą nauczyć się pływać pod okiem doświadczonego instruktora i poznać najpiękniejsze trasy w okolicy. W promieniu 20 km znajdziesz kilka naście zróżnicowanych jezior, a przez sam Miłomłyn przebiega aż 120 km szlaków wodnych Kanału Elbląskiego. Każdy znajdzie tu trasę dla siebie – od spokojnego dryfowania po gładkiej tafli jeziora Ilińsk po dłuższą wyprawę Kanałem Elbląskim w stronę jeziora Ruda Woda lub Kanałem Iławskim w kierunku Jezioraka.

Skorzystanie z lekcji w szkółce SUP to gwarancja nauki pod okiem doświadczonego instruktora, który zadba o Twój komfort i bezpieczeństwo. Instruktor nauczy cię poprawnej techniki wiosłowania, pokaże jak bezpiecznie wchodzić na deskę, manewrować w różnych warunkach i radzić sobie w nieoczekiwanych sytuacjach. To nie tylko teoria, ale przede wszystkim praktyka na wodzie, która buduje pewność siebie i pozwala naprawdę cieszyć się sportem. Na stronie SUPer Bazy w Miłomłynie znajdziesz opisy najciekawszych tras, praktyczne porady i inspiracje na krótkie wypadki oraz dłuższe wyprawy. To świetny punkt startowy dla każdego, kto chce poznać mazurskie szlaki od strony wody i przeżyć niezapomnianą przygodę.

www.superbaza.com.pl

Bezpieczeństwo przede wszystkim!

Zawsze sprawdzaj prognozę pogody przed wypłynięciem i wybieraj akweny dostosowane do swoich umiejętności. Informuj kogoś o planowanej trasie i czasie powrotu. Pływaj w miejscach dozwolonych i unikaj bliskości szlaków żeglownych. Noś kamizelkę asekuracyjną i leash, a także miej ze sobą telefon w wodoszczelnym etui.

SUP na Mazurach – aktywność dla każdego

Pływanie na SUP to nie tylko sport, ale także sposób na relaks, kontakt z naturą i aktywne spędzanie czasu z rodziną lub znajomymi. Mazurskie jeziora są spokojne, czyste i otoczone piękną przyrodą, co sprawia, że każda wyprawa na deskę to niezapomniane przeżycie. W regionie nie brakuje zarówno tras dla początkujących, jak i bardziej wymagających szlaków dla osób szukających wyzwania.

Nie wiesz, od czego zacząć? Wybierz się do jednej z wypożyczalni lub szkółek, zapytaj o polecane trasy i daj się ponieść wodnej przygodzie. Warmia i Mazury to miejsce, gdzie SUP staje się prawdziwą pasją – przekonaj się o tym sam i odkryj region z zupełnie nowej perspektywy.

Oprac. Kamila Górecka-Kirwiel

Najlepsze miejsca do pływania na SUP

Region Warmii i Mazur oferuje mnóstwo miejsc idealnych do pływania na SUP. Każde z nich ma swój niepowtarzalny klimat i pozwala odkryć uroki lokalnej przyrody z zupełnie innej perspektywy. Oto lista najciekawszych akwenów i ośrodków, gdzie możesz wypożyczyć deskę lub wziąć udział w zorganizowanych zajęciach:

- Jezioro Orzyc (Zalesie Mazury Active & Spa)
- Jezioro Roś (Hotel Roś)
- Jezioro Śniardwy (Marina Śniardwy)
- Jezioro Wulpińskie (Przystań Zatoka)
- Jezioro Święcajty (Ośrodek Wypoczynkowy Piękny Brzeg)
- Jezioro Lidzbarskie (Akademia Zauara)
- Jezioro Niegocin (PTTK Wilkasy, Wioska Surfów)
- Jezioro Gołdapiwo (Ośrodek Wczasowo-Szkoleniowy Helena)
- Szlak Kanału Elbląskiego i okoliczne jeziora (SUPer Baza Miłomłyn)
- Jezioro Drwęckie i okoliczne akweny (Wypożyczalnia Kajman Ostróda)
- Jeziorak w Iławie (Pod Omegą)
- Klub Miła Kamień i jezioro Beldany
- Giżycko i okoliczne jeziora
- Elk – Przystań Sportowe Pasje oraz Przystań Szeligi Buczki
- Elk i okolice – wyprawy z Moniką z Mazury Sup Natury
- Szlak Krutyni, Sorkwity PTTK Mazury

To tylko wybrane propozycje – praktycznie w każdej większej miejscowości nad jeziorem znajdziesz wypożyczalnię SUP lub szkołę, która pomoże ci zacząć przygodę z tym sportem.

1.

Galopem

przez
Warmię i Mazury

Warmia i Mazury to region, który kojarzy się z nieokreśloną przyrodą, rozległymi terenami leśnymi, niezliczoną liczbą jezior oraz ciekawą tradycją i historią. Wśród malowniczych krajobrazów, gdzie gęste lasy przetykane są akwenami, a pola i łąki ciągną się po horyzont, jazda konna nabiera wyjątkowego wymiaru.

To nie tylko sport, ale także styl życia, który pozwala poczuć wolność, harmonię z naturą i magię czasów, które już minęły. W tej części Polski znajdziesz miejsca, gdzie jeździectwo jest prawdziwą pasją, a konie traktowane są jak rodzina. Dwa z nich – Pałac i Folwark Galiny oraz Pałac Mortęgi – to adresy, które powinien znać każdy miłośnik koni.

**Pałac
i Folwark Galiny**
– jeździecka perła
na pograniczu
Warmii i Mazur

Pałac i Folwark Galiny to miejsce, które zachwyca nie tylko architekturą i kulinariami, ale przede wszystkim wyjątkową atmosferą i doskonałymi warunkami do

jazdy konnej. Położony na pograniczu Warmii i Mazur, otoczony pięćhektarowym parkiem i przecięty krętą rzeką Pisą, kompleks łączy renesansowy pałac z XVI wieku i XIX-wieczny folwark z czerwonej cegły. To tutaj tradycja spotyka się z nowoczesnością, a każdy dzień może wyglądać inaczej.

Galińska stadnina to prawdziwy raj dla jeźdźców – zarówno tych początkujących, jak i zaawansowanych. Na terenie obiektu żyje ponad 100 koni różnych ras. Znajdują się tu zróżnicowane place do jazdy, kryta i ogrzewana ujeżdżalnia oraz rozległe tereny do konnych szaleństw w plenerze. Instruktorzy z wieloletnim doświadczeniem prowadzą lekcje indywidualne i grupowe, a także kursy przygotowujące do odznak jeździeckich. W Galinach działa również szkoła jeździecka dla dzieci, a najmłodsi mogą rozpocząć swoją przygodę od jazdy na kucykach pod czujnym okiem opiekunów.

Wyjątkowym atutem Galin są malownicze szlaki konne, prowadzące przez łąki, lasy i wzdłuż rzeki. To idealne miejsce na romantyczną przejażdżkę, rodzinny spacer w siodle czy pełen emocji galop po otwartych przestrzeniach. Dzięki doskonałej infrastrukturze jazda konna możliwa jest tu przez cały rok – nawet zimą, gdy śnieg pokrywa pola, można korzystać z krytej ujeżdżalni lub wybrać się na kulig.

W Galinach nie brakuje także atrakcji dla osób, które dopiero zaczynają swoją przygodę z końmi. Można tu uczestniczyć w pierwszych lekcjach jazdy, nauczyć się siodłać i pielęgnować konia, a nawet wziąć udział w warsztatach z hipoterapii. Dla rodzin z dziećmi przygotowano Farmę Zwierząt Miniaturowych, gdzie najmłodsi mogą zaprzyjaźnić się z kucykami, owieczkami czy osiołkami.

Po aktywnym dniu w siodle warto odpocząć w jednej z klimatycznych komnat pałacu lub folwarku. Każdy z 36 pokoi i apartamentów jest urządzony indywidualnie, z dbałością o detale i zażytkowy charakter wnętrza. Galińska gospoda słynie z wyśmienitej kuchni opartej na lokalnych produktach – warzywach, owocach, ziołach z własnych upraw oraz serach i wędlinach od regionalnych dostawców. W menu nie brakuje sezonowych dań. Cały zespół kuchni skupia się na potrawach regionalnych inspirowanych sezonowymi produktami pochodzącymi zarówno z okolicznych źródeł, jak i z ogrodów oraz pałacowej farmy.

Galiny to miejsce, gdzie czas płynie wolniej, a każdy dzień przynosi nowe możliwości – od jazdy konnej, przez tenis, rowery i kajaki, po zimowe kuligi i łyżwy. To także raj dla miłośników przyrody: z punktu widokowego można obserwować sarny, dziki, zające

i żurawie, a na wędkarzy w stawach czekają dorodne ryby. Nic dziwnego, że to właśnie tu powstawały zdjęcia do filmu „Kamerdyner” Filipa Bajona.

Więcej informacji: www.palac-galiny.pl

Pałac Mortęgi ***– elegancja, tradycja*** ***i końska pasja***

Pałac Mortęgi Hotel & SPA to adres, który przyciąga nie tylko miłośników luksusu i relaksu, ale także wielbicieli koni. Położony w zachodniej części Mazur, w otoczeniu angielskiego parku i zabytkowych zabudowań folwarcznych, kompleks oferuje wyjątkowe warunki do aktywnego wypoczynku w siodle. Stajnia Mortęgi to nowoczesny ośrodek jeździecki, w którym tradycja spotyka się z profesjonalizmem. W stajni znajduje się ponad 30 koni różnych ras, zarówno sportowych, jak i rekreacyjnych. Goście mogą korzystać z dużej, krytej ujeżdżalni, doskonale przygotowanych placów treningowych oraz ciekawych tras do jazdy w terenie. Ośrodek prowadzi naukę jazdy konnej dla dzieci, młodzieży i dorosłych – zarówno od podstaw, jak i na poziomie zaawansowanym. Instruktorzy z pasją i doświadczeniem pomagają wykonać pierwszy krok i przełamać obawy, uczą

2.

3.

4.

»

prawidłowej postawy i techniki jazdy, a także wprowadzają w świat jeździectwa sportowego.

Pałac Mortęgi to miejsce, gdzie można wziąć udział w rajdach konnych, wyjazdach w teren oraz warsztatach tematycznych, takich jak praca z młodym koniem czy podstawy naturalnych metod szkolenia koni. Dla najmłodszych przygotowano specjalne zajęcia na kucykach oraz spotkania edukacyjne, podczas których dzieci uczą się opieki nad zwierzętami i poznają tajniki życia w stajni.

Po dniu pełnym wrażeń goście mogą zrelaksować się w eleganckich wnętrzach pałacu, skorzystać z oferty SPA lub wybrać się na spacer po parku. W Mortęgach dba się o każdy szczegół – od komfortowych pokoi, przez wymienitą kuchnię opartą na lokalnych, ekologicznych produktach, po bogatą ofertę dla rodzin z dziećmi. Hotel organizuje także spacer z alpakami, przejażdżki bryczką oraz udostępnia liczne atrakcje dla najmłodszych, takie jak plac zabaw czy mini zoo.

Niepowtarzalny klimat Mortęg sprawia, że każdy, kto choć raz tu zawita, chce wracać – zarówno dla koni, jak i dla atmosfery elegancji, spokoju i bliskości natury. To miejsce, gdzie tradycja spotyka się z nowoczesnością, a pasja do koni łączy ludzi w każdym wieku.

Więcej informacji: www.palacmortegi.pl

Jeździectwo na Warmii i Mazurach – przygoda dla każdego

Jazda konna na Warmii i Mazurach to nie tylko sport, ale także sposób na odkrywanie regionu z zupełnie innej perspektywy. Malownicze trasy prowadzą przez lasy, pola, łąki i nad brzegami rzek czy jezior, pozwalając poczuć rytm natury i zanurzyć się w ciszy, jakiej nie znajdziesz nigdzie indziej. Zarówno

Pałac i Folwark Galiny, jak i Pałac Mortęgi oferują szeroką gamę zajęć dla początkujących i zaawansowanych, rodzin, dzieci i dorosłych. To miejsca, gdzie każdy znajdzie coś dla siebie – od pierwszych lekcji na lonży, przez wyjazdy w teren, po profesjonalne treningi sportowe.

Warmia i Mazury to region, który zachwyca „koniarzy” o każdej porze roku. Latem można galopować po zielonych łąkach, jesienią podziwiać złote lasy, zimą wybrać się na kulig lub jazdę w krytej ujeżdżalni, a wiosną obserwować budzącą się do życia przyrodę z końskiego grzbietu. Jeździectwo to także doskonały sposób na rodzinny wypoczynek, integrację i naukę odpowiedzialności za zwierzęta.

Jeśli marzysz o wypoczynku w stylu slow, blisko natury i z dala od zgiełku miasta, jazda konna na Warmii i Mazurach będzie strzałem w dziesiątkę. Umość się więc wygodnie w siodle i przekonaj się, jak wiele radości i wolności może dać kontakt z koniem w jednym z najpiękniejszych regionów Polski!

Oprac. Kamila Górecka-Kirwiel

KALENDARZ WYDARZEŃ

dostępny na

www.mazury.travel

Masz ochotę wypocząć na Warmii i Mazurach poza głównym sezonem?

Wykorzystaj warmińsko-mazurski

BON
TURYSTYCZNY

Więcej informacji na

www.bonwarmiamazury.pl